

ORVOSI KAR

I. Előzetes megjegyzések

z Orvosi Kar szervezeti felépítésében messze a legnagyobb oktatási egység az egyetemen. Diáklétszámot illetően a jogi kar után a második legnagyobb létszám az övé, ám azzal, hogy a *tanszékek és intézet* alapon szerveződött, a *tudományos–oktatói személyzet* (professzorok és magántanárok) mellett nagyszámú *tudományos segédszemélyzet* (adjunktus, tanársegéd, gyakornok/műtős) is segítette az oktatói, kutatói és gyógyító munkát a karon.

A kar történetét nem a tanszékek, hanem a szakágak bemutatásával kell kezdeni. A legfontosabb kérdés pedig: hogyan igazodott a tanszéki rendszer, a tanszékek rendszere az orvoscépzés tartalmi elemeihez. Ezért a kar történetében első számú kérdés volt: milyen szervezeti formában igazodtak az új tudományos–szakmai követelményekhez, hogyan tudták megtalálni az oktatás–kutatás–gyógyítás hármasszögében és a helyi sajátosságokhoz igazodóan a megfelelő szervezeti megoldásokat. A szakágak változásai elsősorban differenciálódások, miáltal a korábban egységes szakterületek részekre bomlottak, azaz új tanszékek keletkeztek. Továbbá adott esetben a meglévő oktatási témák is önálló tanszéket kaptak, vagyis bővült a kar szervezeti struktúrája; az állami vezetés belátta, szükséges új tanszéket szervezni az eredményes, sikeres oktatás reményében. Olykor a kar kívülről érkező szakemberrel tudta megoldani új szakág és tanszék képviselését, ám külön fejezet lehet a kar történetében a saját nevelésű kutatók bekapcsolása is a kari szintű oktatásba.

A fejezet ábécé sorrendben nevesíti a kar szakágait, tisztázza, milyen módon volt jelen a kari struktúrában, azaz képviselte-e tanszék a szakágot, avagy magántanár vagy címzetes nyilvános rendkívüli tanár oktatta. Utóbbi jelentette azt, hogy tanszék nélküli szakágról volt szó. Nevesíti továbbá azon szakembereket, akik a kar történetében képviselték az egyes szakágakat, tanszékeket, a kinvezésük sorrendjében.

II. A professzorok seregszemléje

Ebben a fejezetben a professzorok szakmai életrajzát vázoljuk fel. Az 1872 és 1921 közötti időben történt összes kinevezés alapján a kinevezettek szerepelnek a fejezetben – tanszékek szerint. Lényegében tehát egyúttal tanszéktörténet is. A sorrend az alapítás sorrendjéhez igazodik, s megfelelő

időrendben adja meg az új tanszékek és tanárok hasonló adatait. Az életrajzok anyakönyvi hitelességgel tisztázzák a professzorok személyes adatait az érettségijük és egyetemi tanulmányaik bemutatásával. Megadják a végzettség adatait, a tanárok által képviselt szakterületek megnevezésével. A szerző igyekszik a lehető legpontosabb adatokkal (év–hó–nap) bemutatni a szakmai pályafutásokat, első szakaszban a kinevezésig vezető szakmai utak és a kinevezések részleteit. Bemutatja az adott professzor egyetemen töltött éveit, szerepvállalását, illetve megfelelő kitekintést ad az illető további sorsára nézve is.

A Budapesti Közlönyben 1872. június 18-án pályázati felhívás jelent meg a kolozsvári egyetemen betöltendő tanári állásokra (tanszékekre).¹ A pályázat eredményeiről, a kinevezésekről először a Budapesti Közlöny 1872. október 3-i számában közöltek uralkodói döntéseket, azaz Legfelsőbb Elhatározásokat.² Az Orvos-sebészeti karra (sic!) első körös kinevezések születtek, az Orvos-Sebészi Tanintézet tanári kara szinte egy az egyben megkapta a nyilvános rendes, illetve rendkívüli tanári kinevezését, tanszéket nyert, és egyúttal a tanszéke mellé rendelt intézet (kóroda, később klinika) igazgatója is lett. Egyetlen kivétel: a karon nem szervezték meg a természetani tárgyak oktatását, hiszen a Matematika- és Természettudományi Karon épp ezeket oktatták. Így az Orvos-Sebészi Tanintézet tanszékei közül ez az egy kimaradt. Alábbi összeállításunkban az Orvosi Karra kinevezett 43 professzor rövid szakmai életrajza olvasható, különös tekintettel az érintett személy kolozsvári munkálkodására.

Ajtai Kovács Sándor (általános kór-, gyógy- és gyógyszer-tan, majd állatorvostan)

1. A székely eredetű nagyajtai Kovács család János és Károly nevű tagjai Kolozsváron városi hivatalnokok voltak, ezek és utódai jobbjára csak az 'ajtai' előnévvel éltek. Így az 1845-ben született Sándor is általában vezetéknevként használta a voltaképpen nemesi előnevét. Nemességük valószínűleg 1590-ből származik, bár ez így nincs megerősítve. Visszaemlékezésében a család szerény anyagi lehetőségeiről nyilatkozik, egyetemista éveiben órartartással és vívőleckékkel kereste tandíja fedezetét, ám a család hamarosan jómódú és ismert polgárcsalád lett Kolozsváron. A pesti orvoskaron tanult (1863–1868).³ Kutatási területe a törvényszéki orvostan volt.

2. 1868-tól tanársegéd a pesti egyetem Kórbonctani Intézetében, hosszabbítással egészen a kinevezéséig. Közben külföldi tanulmányutat tett

¹ Budapesti Közlöny 6 (1872) június 18. 1093.

² Budapesti Közlöny 6 (1872) október 3. 1805.

³ Avatása 1868. október 18. Dr. Med. 2266. szám.

Németországban: Lipcse, Berlin és más német egyetemeken bővítette tudását. Valószínűleg egy megkezdett pesti habilitációs folyamatot szakított meg kolozsvári pályázatával. Egyes források szerint 1872-ben Pesten habilitált, de ennek nincs nyoma sem a Budapesti Közlönyben, sem a pesti orvostudományi magántanárok listájában.⁴

3. a. Tizenegy év a kolozsvári orvostudományon

Elsőként az általános kór-, gyógy- és gyógyszerterületén dolgozott. Az alapító tanárok közül három fiatal oktató kapott nyilvános rendkívüli tanári kinevezést úgy, hogy egyikük sem volt tagja az Orvos-Sebészi Tanintézetnek: Ajtai Sándor, Plósz Pál és Fodor József. Az utóbbiak alig-alig voltak jelen a kar életében, így rengeteg feladat hárult Ajtaira. Először is, egyedül az orvostudományon a dékánválasztás során a kari jegyzőt is választották, s a kar magától értetődően szavazott neki bizalmat, afféle állandó jegyzőnek gondolták. A korabeli tanácsulési jegyzőkönyvek tanúsága szerint ő mindig is tiltakozott ezen bizalmi státus ellen. Fiatal korával és addigi szakmai tevékenységével magyarázható, hogy rendkívüli tanári kinevezést kapott, bár az új kari tanács első fontos döntései közé tartozott Ajtai rendes tanári kinevezésének kezdeményezése. Nyilvános rendes tanári kinevezését 1873. február 26-án kapta meg.⁵ Fodor József távozása után tanszékcsereét hajtották végre: Ajtai átment az államorvostanra, hogy az ő helyére Hőgyes Endre kerülhessen.

b. Az államorvostanon 1873. március 7-től kezdte meg működését. A frissen kinevezett rendes tanár valójában ezen tanszék képviselőjeként dolgozott Kolozsváron 1883-ig (ekkor fogadták el pályázatát a pesti törvényszéki orvostanra⁶), innen választották meg 1877/78-tól éves megújítással kari dékánnak 1880/81-ig. Innen lett rektora is az egyetemnek 1881/82-ben, s prorektori évét is innen szolgálta le (1882/83). A pesti pályázat érdekessége, hogy csak második helyre jelölte őt a kar, míg az első helyre jelölt Belky János lett az ő utóda Kolozsváron, de már az új tanszékre, a kettéválasztás révén új törvényszéki orvostanra.

4. A budapesti törvényszéki orvostanra 1882. december 6-án nevezték ki, azaz még prorektori évében. A budapesti egyetemen is megválasztották dékánnak, sőt rektornak is. Rektori kinevezésének érdekessége, hogy szavazategyenlőség állt elő; a budapesti egyetemi tanács a minisztériumra bízta a döntést, de Ajtai a számára kedvező döntést első menetben nem fogadta el. Csak akkor vállalta a rektori méltóságot, ha egyértelmű támogatást kap az egyetemi tanács részéről, s meg kellett ismételní a rektorválasztási

⁴ GYÖRY 1936. 798.

⁵ Budapesti Közlöny 7 (1873) március 5. 445.

⁶ Budapesti Közlöny 17 (1883) január 19. 3.

procedúrát. Hasonló következetességgel járt el nyugdíjba vonulása alkalomával, hiszen hetvenéves korában, a születésnapján nyújtotta be nyugdíj-kérelmét, s az 1914/15. tanév végén, 43 professzori év után elkészítte az egyetemről (1915. augusztus 6.). Pesten 1890-ben adták át a törvényszéki orvostan új épületét, mely az ő szakmai elképzelései szerint épült fel. Címzetes királyi udvari tanácsos lett 1907. május 4-én.⁷ Nyugdíjba vonulása után Abonyba költözött, s 1917. június 23-án elhalálozott. Az itteni családi sírboltba temették június 28-án.

Belky János (törvényszéki orvostan)

1. Miskolci polgári családban született 1851. június 25-én. A pesti orvoskaron 1868–1873 között folytatott tanulmányokat.⁸ Orvos, sebész, igazságügyi orvosszakértő képesítést szerzett.

2. 1871. március 1-től gyakornok a pesti I. belgyógyászaton; 1872. január 1-től kinevezéséig tanársegéd a pesti törvényszéki orvostani intézetben. Habilitációját a *Gyakorlati törvényszéki orvosi eljárások* témában tette le 1879. június 27-én. Igazságügyi szakértőként szerepelt a tisztaeszlári perben Scheuthauer Gusztávval és Mihalkovics Gézával. A 1881/82. tanévben helyettesi megbízást kapott a karon, a tanszék betöltésére benyújtott pályázatát a kar az első helyre javasolta, ám végül is a második helyre sorolt Ajtai kapott ide kinevezést. Így került egy másik pályázattal Kolozsvárra, mint habilitált pesti tanársegéd (1883. április 5.).⁹

3. Kilenc évet, egészen a haláláig dolgozott a kolozsvári orvoskaron. Szakterületének megfelelően törvényszéki (igazságügyi) orvosszakértővé nevezték ki a Kolozsvári Királyi Törvényszék területén.¹⁰ Belky János Kolozsvárott töltött évei termékenyítő hatást gyakoroltak tudományos munkásságára. Itt dolgozta át az 1880-ban először kiadott *A törvényszéki orvostan alapvonalai* című könyvét, amelynek második kiadása csak jóval halála után, 1895-ben jelent meg.¹¹ Kétszer volt dékán, illetve a következő tanévekben prodékán. 1892. november 16-án hunyt el Kolozsváron.

bókai Bókay (Bock) Árpád (általános kór-, gyógy- és gyógyszeratan)

1. Egyike az orvos Bókay-dinasztiának. 1856. augusztus 15-én Pesten született. A család 1861-ben változtatta meg a nevét 'Bókai'-ra. Amikor pedig 1896-ban nemességet kapott a család, id. Bókai János már nem élt,

⁷ Hivatalos Közlöny 15 (1907) 183.

⁸ Avatás: 1873. december 13. Dr. Med. 2583/61. szám, valamint: 1874. március 16. Dr. Chir.

⁹ Budapesti Közlöny 17 (1883) április 11. 1.

¹⁰ Budapesti Közlöny 21 (1887) december 31. 2.

¹¹ KAPRONCZAY 1972. 2184.

de a nemesség elnyerésében nyilvánvalóan az ő tudományos tevékenysége játszott igazi szerepet. Mivel a nemesi előnév 'bókai' lett, így lett végleges a családi elnevezés: bókai Bókay. A Pesti Evangélikus Gimnáziumban tanult és érettségizett 1874. június 24-én. A pesti orvoskaron folytatta tovább tanulmányait 1874/75 és 1878/79 között,¹² belgyógyász és farmakológus tanársegédként.

2. Az 1878/79. tanévben gyakornokként kezdett a pesti belklinikán. Az 1879/81. tanévben már tanársegéd a pesti egyetem gyógyszeres intézetében, de 1881–1883-ban tanársegédként újra visszakerült a bellinikára. Tanársegédi időszaka így 1879. július 1. – 1883. július 31. között telt. Habilitációjának témája: *Belgyógyászati fizikai vizsgáló módszerek*, melyet 1883-ban tett le.¹³

3. Kolozsvárra pályázat útján került, mint pesti tanársegéd és munkatárs (1883. május 11.).¹⁴ Ebbéli minőségében hét évet töltött Kolozsváron, 1890. február 20-ig, amikor Balogh Kálmán halála után a pesti gyógyszeres tanára kiírt pályázatát elfogadták, s visszatért Budapestre.¹⁵ Egyszeres dékán, illetve prodékán. A távozásával megürült tanszéket kettéválasztották: általános kórtanra és gyógyszeres tanára.

4. Budapesten régi helyén, a gyógyszeres tanaron folytatta pályafutását 1890. február 20-tól 1919. október 20-ig. Budapesti kinevezésével összefüggésben került Kolozsvárra Tóth Lajos,¹⁶ későbbi minisztériumi államtitkár. Azaz Tóth addigi pesti helyettesi állását rendes tanári állássá változtatták Bókay számára, hogy Tóth legyen a Kolozsváron önállósult gyógyszeres tanára, hiszen őt mindvégig Lőte József helyettesítette. Bókay Pesten elvállalta a balneológia oktatását, azaz toxikológiai és balneológiai kutatásokba kezdett. Egyszer választották meg dékánnak, rektor nem volt. Címzetes királyi udvari tanácsosi rangot kapott 1904. július 13-án.¹⁷ Pályájának szakmai csúcsa volt, mikor 1896. május 15-én az MTA levelező tagjává választották. A tanácskormány állásából felfüggesztette, illetve később annak a bizottságnak az elnöke volt, amely az orvostársadalom Tanácsköztársaság alatti tevékenységét vizsgálta. Pesten halt meg 1919. október 20-án. A Kerepesi temetőben helyezték örök nyugalomra október 22-én.

¹² Avatás 1879. november 29. Dr. Med. Univ. 8/548. sz.

¹³ Budapesti Közlöny 17 (1883) január 25. 3.

¹⁴ Budapesti Közlöny 17 (1883) május 23. 1.

¹⁵ Budapesti Közlöny 24 (1890) március 4. 1.

¹⁶ Orvosi Hetilap 34 (1890) szeptember 21. 464.

¹⁷ Hivatalos Közlöny 12 (1904) 310.

pócsfalvi Brandt József (sebészet)

1. Erdélyi evangélikus szász családban született a Kis-Küküllő megyei Pócsfalván 1838. február 7-én.¹⁸ A Bécsi Egyetem orvostanhallgatója lett az erdélyi Goldbergianum-ösztöndíjjal. 1864-ben doktorált.¹⁹

2. 1861–65-ben diákként aspiráns segédorvos a bécsi közkórházban. 1865. október 1-jétől orvos ugyanott. 1865–66-ban helyettes műtős a bécsi kórház I. sebészetén, majd 1867. december 28-tól kinevezett (azaz szakképesítést nyert) műtős ugyanott. Közben 1866-ban háborús szolgálatot teljesített, mint polgári alkalmazott fősebész az osztrák–olasz háborúban.

3. Kolozsváron az Orvos-Sebészi Tanintézetben kezdett 1867. december 20-án. A sebészet – szemészzel egybekötve – helyettes tanára. Az intézetben belüli minősége műtős, helyettes tanár volt. A sebészetre 1871. szeptember 12-én nevezték ki.²⁰ Az egyetemen az alapítástól nyugdíjazásáig, 1904. október 31-ig oktatott. 1892–1896 között a bőr- és bujakórtan állandó helyettes tanára volt. Többszörös dékán, az egyetem rektora, illetve prorektora. Címzetes miniszteri tanácsos, III. o. Vaskoronarend lovagja. Halálának napja: 1912. június 12. Temetése: június 14-én volt, a Házsongárdban helyezték örök nyugalomra.

Buday Kálmán (kórbonctan)

1. Pécsi polgári családban született 1863. október 13-án. A budapesti orvoskaron tanult 1881–1886 között.²¹ Orvos, patológus végzettséget szerzett.

2. 1885–1890 között tanársegéd a pesti kórbonctanon. 1890-től műtős a sebészetben és klinikai orvos az I. sebészetben kinevezéséig. Közben ösztöndíjjal külföldön dolgozott (Bécs, illetve Berlin 1894–1895).²²

3. Kolozsvárra helyettes tanárként került, az eltávozott Genersich Antal helyére, 1895. szeptember 1-jén. Miután habilitált Kolozsváron,²³ kezdeményezni lehetett a professzori kinevezését (1896), amelyet 1896. június

¹⁸ Élete vége felé nemességet kapott. Lásd Királyi könyvek: BJ dr. kol-i et. Bp. 1911. 2. 9. LXX II. 257 (3. menet, 30.). A szokásos eljárás második menetében szakértő heraldikusok döntöttek a benyújtott címerjavaslat kifogástalanságáról (ez megtörtént az ő esetében is), majd elfogadták a kért nemesi előnevet – itt pócstelki –, ez is megtörtént; a véglegesítés előtt azonban Brandt József elhunyt. MNL OL K 20. fond 7508/16. 352.

¹⁹ Dr. Med. 1864. 8. 2. SZÖGI–KISS 2003. 156.

²⁰ Budapesti Közlöny 5 (1871) szeptember 17. 4759. Szolgálati idejét 1871. szeptember 1-től 1904. október 31-ig számolták el (33 év 1 hónap).

²¹ Avatás 1886. november. 20. Dr. Med. Univ. 28/1076.

²² SZÖGI 2001. 119. Berlini Egyetem: beiratkozás 1895. április 27.; kiiratkozás: 1895. július. 23.

²³ Hivatalos Közlöny 4 (1896) 52.

6-án nyert el.²⁴ Budapestre is Genersich után ment, az ő 1913-as nyugdíjba vonulása után az I. kórbonctanra (1913. december 17.) került.²⁵ Innen ment nyugdíjba 1934-ben, 49 év szolgálat után. Ebből Kolozsváron 1 év telt helyettesi minőségben és 17 év tanárként. Ez idő alatt volt dékán, illetve prodékán. MTA levelező tagságát 1913. április 24-én, rendes tagságát 1931. május 15-én nyerte el. Kutatási területe: baktériumkutatás, a szájüreg és a tüdő üszkös gyulladásának kutatása, a tuberkulózis kórbonctana. Budapesten hunyt el 1937. november 17-én. Temetése november 20-án volt a Farkasréti temetőben.

Czifra Ferenc (leíró és tájbonctan, azaz tájanatómia)

1. Nagyvárad-Olaszin született 1827. február 28-án. Kolozsváron az Orvos-Sebészi Tanintézetben kezdte orvosi tanulmányait (1845–1849), majd a pesti egyetem orvoskarán tanult, a pontos adatok nem ismertek.²⁶

2. A pesti egyetem bonctani tanársegédjeként dolgozott, s mint kiérdemesült pesti tanársegéd pályázatot nyert az Orvos-Sebészi Tanintézetbe.²⁷ Esküt 1860. június 30-án tett. Egyes források szerint a Szent Rókus Kórház sebészorvosaként is ténykedett. Négyévi tanársegédi munka után, 1857-től kinevezéséig azonban uradalmi orvosként dolgozott Temes vármegyében.

3. Kolozsvárott az Orvos-Sebészi Tanintézet aktív, nagy munkabírási tanára, illetve munkatársa lett. Számos alkalommal kapott helyettesi megbízásokat: az orvostanon kinevezésétől 1863. október 31-ig, illetve 1863-tól az élettanon és az általános kór- és gyógytanon. Közben bonctani múzeum szervezésére kapott megbízást 1868. május 17-én, és állami jutalmat elvégzett munkájáért (440 Ft). 1868-ban az egyetem-előkészítő bizottság orvosdelegáltja lett, az orvoskar szervezésével összefüggésben. Noha 1872-ben Maizner János szolgálati ideje néhány hónappal hosszabb volt az övénel, egyetem-előkészítő munkájának logikus folytatása lett a dékáni kinevezése az alapítás évében. Elég sokat betegeskedett, s hamarosan felfüggesztette előadásait. Az egyetemen voltaképp mindössze három tanévet tanított és dolgozott, agybetegsége annyira súlyossá vált, hogy kényszernyugdíjazták, s 1875. november 25-én Pestre, pontosabban a lipótmezei tébolydába szállították. Élete utolsó éveiben szellemi élőhalottként élt.

²⁴ Hivatalos Közlöny 4 (1896) 276.

²⁵ Hivatalos Közlöny 22 (1914) 29.

²⁶ Amit tudunk: avatás 1853. 1. 2. Dr. Med. 1536. szám.

²⁷ Legfelsőbb Elhatározás, 1860. március 16. [Politikai Ujdonságok 6 (1860) 251.]

boldogi Davida Leó (leíró és tájbonctan, azaz tájanatómia)

1. A sziléziai Srogow-Dolnyban született 1856. március 8-án. Apja korai halála után pesti nagybátyja, Davida Sándor orvos nevelte, illetve adoptálta. A Davida család igazi orvosfamilia, az ifjú pályaválasztása magától értetődően alakult, érettségije után a pesti orvoskaron tanult (1870–1875).²⁸

2. Egyetemi évei alatt a másodévben demonstrátor a leíró és tájbonctani intézetben, pályadíjas bonctanból, sebészetből és gyógyszerstanból. Állami ösztöndíjat is kapott ezen időszakban. Szaktevékenységét a pesti orvoskaron kezdte. Ötödéves korában gyakornok (mai szóhasználat: demonstrátor) a gyógyszerstani intézetben, majd 1875. november 6-án kapott tanársegédi megbízást a fejlődéstani intézetben. Állami állásba 1876. szeptember 1-jével került, tanársegéd lett a tájanatómián,²⁹ s egészen a kolozsvári kezdetéig ebben az állásban maradt (pontosabban 1881. január 31-ig), de ezredorvosként részt vett a boszniai hadjáratban (1878. augusztus – 1879. július).

3. A kolozsvári orvoskar tájanatómiájára helyettes tanári megbízásba került 1881. február 1-jén, rendes tanári kinevezést csak a habilitáció megszerzése után kaphatott, amit Kolozsváron teljesített.³⁰ Ő az egyetlen professzor, aki képes volt visszautasítani a pesti kar meghívását, s maradt kolozsvári állásában. Ötszörös dékán és hétszeres prodékán. Az ún. anatómiaépület jórészt az ő szakmai elképzelései szerint készült, és Szegeden is ő rendezte be az anatómia épületét. Munkája elismeréseként már 1903-ban nemességet kapott az uralkodótól.³¹ Nyugdíjazásának körülményeihez tartozik, hogy azt 1918-ban kérte először, s a hosszabbításokra mindig a kar kinyilvánított akaratának megfelelően került sor. Közben őt is kiutasították Kolozsvárról (1919. november 8-án utazott el),³² s az átmeneti időszakban is vezetői feladatot vállalt (prodékán), de Szegeden már nem lehetett lebeszélni nyugdíjaztatási igényéről. Dátuma: 1922. december 21. (ténylegesen december 1-től); uralkodói elismerésben részesült az év december 23-án. Budapestre költözött, itt érte a halál 1929. november 24-én. Végakaratának megfelelően Kolozsváron temették el (Házsongárd, november 28.), a temetésén a kolozsvári román orvoskar is képviseltette magát.

²⁸ Avatás 1876. április 1. Dr. Med. 2804/224. sz., valamint Dr. Chir. és szülészemester: 1876. április. 27.

²⁹ Orvosi Hetilap 20 (1876) 821.

³⁰ Az orvoskar már 1881. december 14-én felterjesztette a minisztérium felé kinevezési kérelmét, egyszerűen meg akarták oldani a tanszék képviselőjének gondját. Így mint pesti tanársegéd, kolozsvári magántanár és helyettes tanár kapta nyilvános rendes tanári kinevezését 1882. július 13-án. Budapesti Közlöny 16 (1882) július 25. 1.

³¹ Hivatalos Közlöny 11 (1903) 226.

³² KELEMEN 2017. 738.

Demeter György (törvényszéki orvostan)

1. Székely református lelkészi családban született az Udvarhely megyei Bikafalván 1876. szeptember 20-án.³³

2. A kolozsvári orvoskaron folytatta tanulmányait. Közben tisztiorvosi vizsgát tett 1903-ban, majd habilitált Kolozsváron. Adjunktusi kinevezése 1912. november 1-jén kelt.³⁴

3. Hosszabbításokkal kinevezéséig, illetve Kenyeres Balázs távozásával megbízással kapott mandátumot az intézet vezetésére 1915. október 1-től.³⁵ A háború éveiben császári és királyi tartalékos főorvosként Kolozsváron teljesített orvosi szolgálatot.³⁶ Csak 1919. január 6-án kapta meg rendes tanári kinevezését.³⁷ Nem siették el a pályázat kiírását: maga a pályáztatás 1918-ban folyt le, ketten pályáztak. A másik pályázót, Orsós Ferenc pesti munkatársat közben Debrecenbe nevezték ki. Kolozsvárról 1921. március 18-án távozott, a Budapesten gyülekező karon június 17-én jelentkezett szolgálatra. Szegeden haláláig professzori állásban volt, vagyis 1925. január 20-ig.

galántai Fodor József (államorvostan)

1. Egy Somogy megyei kis faluban, Lakócsán született 1843. július 16-án. Egyetemi tanulmányait Bécsben kezdte,³⁸ másodévtől pedig a pesti orvoskaron tanult, s ott is tette le szigorlatait és mestervizsgáit 1865/66-ban.³⁹

2. 1866–1869 között tanársegéd a pesti államorvostani intézetben. 1869–1872 között Pesten a kórboncnok főorvosa volt, miközben Németországban is folytatott tanulmányokat.⁴⁰ Habilitációjának címe: *Tiszti orvosi eljárás*, melyet 1868-ban védett meg.

3. Kolozsvárra benyújtott pályázatát kezdettől átmeneti megoldásnak gondolta, valójában arra várt, hogy a pesti orvoskaron lezáruljon az új (Európában a második) közegészségtani intézet szervezése. Kolozsváron nyilvános rendkívüli kinevezést kapott, de – tekintettel arra, hogy többnyire Pesten tartózkodott miniszteri engedéllyel – nagyon kevés időt töltött Kolozsváron, s 1874 tavaszán hivatalosan is Budapestre került.⁴¹ 1878. június 14-én az MTA levelező tagja lett, amit 1883. május 17-én a rendes tagság

³³ E 96/97-00/01 (10) Dr. Med. Univ. 1902. 6. 26. II/188.

³⁴ Hivatalos Közlöny 21 (1913) 138.

³⁵ Hivatalos Közlöny 23 (1915) 317.

³⁶ 1914. szeptember 1-től 1915. december 31-ig (lényegében igazgatói megbízásáig).

³⁷ Hivatalos Közlöny 27 (1919) 40.

³⁸ SZÖGI–KISS 2003. 170.

³⁹ Avatás 1865. október 19. Dr. Med. 2129. szám, valamint Sebészmeister 1866. június 8. és doktor (Dr. Chir.) 1866. június 27. 2163. szám, szülész 1866. április 26.; szemész 1866. július 16.

⁴⁰ SZÖGI 2001. 442.

⁴¹ Budapesti Közlöny 8 (1874) április 18. 703.

követett. 1901. március 20-án hunyt el Budapesten, két nappal később a Kerepesi temetőben helyezték örök nyugalomra.

Géber Ede (bőr- és bujakórtan)

1. Körmenői iparos családban született 1840. november 19-én. Orvosi tanulmányai közül egy évet Pesten töltött, a többit Bécsben végezte. Doktori oklevelet 1866-ban szerzett, Hebra, Siegmund, Zeissl tanítványaként.⁴² Orvos-sebészként kezdett 1866-ban, később szülésként dolgozott, de volt a bécsi egyetem magántanára is (1873) dermatológusként.

2. 1866–1874 között tanársegéd Hebra mellett; közben Bécsben habilitált 1873-ban. Utána az Allgemeines Krankenhaus orvosa, előkelőségek magánorvosa. Külföldi tanulmányútra (Egyiptomba és Kis-Ázsiába) ment osztrák államköltségen 1873-ban.

3. Ezután hívták Grazba, Innsbruckba, de ő Trefort ajánlatát fogadta el Kolozsvárra. Az alapításnál nem volt bőr- és bujakórtan, így alapítónak számít 1874-ben. Kolozsváron nyilvános rendkívüli tanár lett, mint bécsi munkatárs és tanársegéd 1874. augusztus 5-én.⁴³ Nyilvános rendes tanári kinevezést 1879. április 29-én kapott.⁴⁴ Kétszeres dékán, illetve prodékán. Korai halála után a tanszék évekig betöltetlen maradt. Az oktatási és igazgatói feladatokat állandó helyettesek (Brandt József, Purjesz Zsigmond, Maizner János) oldották meg. Halála 1891. október 1-jén következett be, és október 4-én temették el a Házsongárdi izraelita temetőben.

szepesszombati Genersich Antal (kórbonctan)

1. Nagyszombatban született 1842. február 4-én. Édesapját ötéves korában elvesztette, nem sokkal később édesanyja is meghalt, de a nagymama – nehézségek árán – állni tudta a taníttatás költségeit. A pesti orvostudományi akadémián 1860–1865 között folytatott tanulmányokat.⁴⁵

2. 1865. június 21. – 1868. október 31. között tanársegéd volt a pesti kórbonctani intézetben,⁴⁶ közben 1867. április 18-tól gyermekkórházi (kór)boncnok, illetve 1868. április 1. – 1870. szeptember 30. között boncnok-főorvos a Szent Rókus Kórházban. Tanársegédi minőségében, állami ösztöndíjjal közel két éves külföldi tanulmányútra indult 1868 októberében.

⁴² SZÖGI–KISS 2003. 180.

⁴³ Budapesti Közlöny 8 (1874) augusztus 14. 1489.

⁴⁴ Budapesti Közlöny 13 (1879) május 9. 3647.

⁴⁵ Avatás 1865. október 19. Dr. Med. 2128. szám; valamint Dr. Chir. 1866. október 8. 2159 szám; szülész 1866. április 9.; szemész 1866. július. 16.

⁴⁶ HONTI 1994. 13.

A pesti Szent Rókus Kórház és szegény gyermekkórház (kór)boncnok főorvosaként pályázott Kolozsvárra.

3. Az Orvos-Sebészi Tanintézet tanári kinevezését 1870. augusztus 3-án kapta, esküt 23-án tett.⁴⁷ Ezt követően lett az orvoskar kórbonctanának első, alapító professzora.⁴⁸ Az alapítás első tanévében prodékán (s még kétszer), egyszeres dékán, illetve az egyetem rektora és prorektora. Czifra Ferenc betegsége idején állandó helyettes a leíró (kór)bonctanon (1875–1878), s később, Belky János halála után a törvényszéki orvostanon (1892).⁴⁹ Még a kolozsvári időszakában nemességet kapott. MTA levelező tag lett 1892. május 5-én, majd 1906. március 23-án rendes taggá választották.

4. A budapesti orvoskari fejlesztések jegyében, 1894. december 23-án hozott rendelettel új (kór)bonctani tanszéket szerveztek. Genersich került pályázattal az I. kórbonctanra, míg kollégája, a régi bonctan rendkívüli tanára rendes tanári kinevezést nyert az új, II. (kór)bonctanra.⁵⁰ Budapesten is betöltötte a dékáni és prodékáni, a rektori és prorektori tisztséget. 1913 őszén nyugdíjba vonult. Címzetes udvari tanácsosi címet kapott 1904. július 13-án,⁵¹ amely 1913. november 23-án a Ferenc József-rend középkeresztjével egészült ki.⁵²

Felvidéki cipszer, „hullaszagú Ferenc József-kabátban” – tartották róla kórboncnoki munkája miatt. Nagy tudású, kedélyes és humoros, puritán ember hírében állt. A kari és egyetemi tanácsuléseken a mellette ülő kollégája sokat szenvedett, ugyanis általában boncolásból érkezett, s nem öltözött át. Igazi szervező, irányító, iskolateremtő hatású professzora volt mindkét egyetemnek. A kolozsvári orvosképzésnek egészen új irányt szabott. Kiváló gyakorlati érzékkel felismerte a gyakorlati tanítás fontosságát.⁵³ Szakirodalmi működése 1866–1911 között, tehát mintegy 45 éven keresztül szakadatlanul tartott, ennek eredménye több mint 80 dolgozat.⁵⁴ A halál Budapesten érte 1918. június 4-én. Végakarátának megfelelően Kolozsváron, a Házsongárdi temetőben helyezték örök nyugalomra június 9-én.

⁴⁷ Budapesti Közlöny 4 (1870) augusztus 6. 3489.

⁴⁸ Budapesti Közlöny 6 (1872) október 3. 1805.

⁴⁹ ZSIGMOND 2015. 270.

⁵⁰ Hivatalos Közlöny 3 (1895) 173–174.

⁵¹ Hivatalos Közlöny 12 (1904) 310.

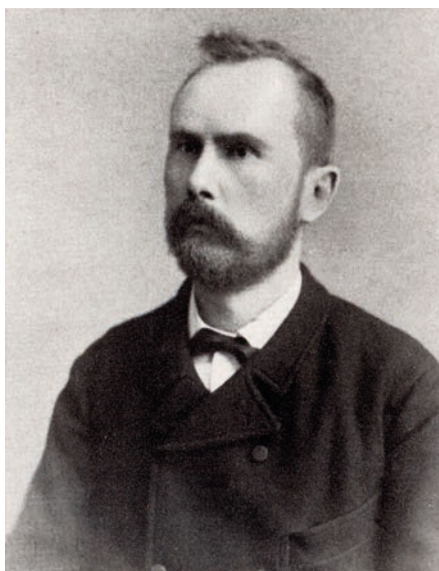
⁵² Budapesti Közlöny 47 (1913) december 19. 3.

⁵³ ENTZ 1918. 341.

⁵⁴ BUDAI 1925. 11.

37. kép Davida Leó (1852–1929),
a bonctan professzora (1882–1919)

38. kép Genersich Antal (1842–1918),
a kórbonctan professzora (1872–1895)

Genersich Gusztáv (gyermekgyógyászat)

1. Felvidéki polgárcsaládban született Lőcsén 1865. augusztus 7-én. Egyaránt vallotta magát németnek és magyarnak.⁵⁵

2. Saját nevelésű tudós, abban az értelemben, hogy a kolozsvári egyetemen elvégzett tanulmányok után sebész gyakornok lett a gyermekklinikán (1888/89), ahol egy évvel később tanársegédi kinevezést nyert, majd 1895/96-ban ugyanebben a beosztásban a II. számú belklinikára került.⁵⁶ Tanulmányúton volt a gyermekgyógyászat szakterületén 300 Ft állami ösztöndíjjal⁵⁷ 1893 februárjától: Bécs, Berlin, Lipcse.⁵⁸ Habilitációját Kolozsváron védte meg. A kolozsvári állami gyermekmenhely igazgató-főorvosa,⁵⁹ a csecsemővédelem céljából alakuló Országos Stefánia Szövetség szervezője és orvosa lett. Nyilvános rendes tanári kinevezését 1917. november 26-án kapta meg.⁶⁰ Közreműködésével új tanszék szerveződött a meglévő intézetre. Tüdőgyulladásban halt meg Kolozsváron 1921. július 5-én. Temetése július 7-én a Házsongárdi temetőben történt.

⁵⁵ E 83/84-87/88 (10) Dr. Med. Univ. 1888. 10. 80. I/225.

⁵⁶ Hivatalos Közlöny 3 (1895) 129.

⁵⁷ ZSIGMOND 2015. 273.

⁵⁸ SZÖGI 2001. 116.

⁵⁹ Magyar Polgár 26 (1903) december 24. 6.

⁶⁰ Hivatalos Közlöny 26 (1918) 12.

Hevesi/Heizer Imre (ortopéd sebész)et)

1. Tihanyban született 1867. szeptember 17-én. Ő és családja – egy korábbi állítással szemben – nem izraelita,⁶¹ hanem katolikus. Egyszerűen németes hangzású nevét magyarosította. A Veszprémi Piarista Gimnáziumban tanult, és ott is érettségizett 1886. június 23-án. Orvosi tanulmányait a kolozsvári egyetemen kezdte, majd négy félév után Bécsbe ment tanulni.⁶² Valamikor 1892-ben kapta meg orvosi diplomáját (Dr. Med. Univ.).

2. Bécsi diplomájával visszatért Kolozsvárra tanársegédnek. Katonai sebészorvos-helyettes volt 1892. október 1. – 1914. január 17. között (ekkor kapta a kinevezését). Habilitációja 1904-ben Kolozsváron folyt le.⁶³ Adjunktussá nevezték ki 1907. június 1-jétől.⁶⁴ Bár a pesti orvoskaron négy sebészeti tanszék is létezett, mégis önálló, saját szervezésnek kell tekinteni az ortopédia tanszéket Kolozsváron. Azt egyébként kifejezetten az ő számára szervezték, Szegeden ilyen tanszéket nem hoztak létre. Nyilvános rendkívüli tanár 1914-ben (január 17.),⁶⁵ nyilvános rendes tanár 1917-től (november 14.).⁶⁶

Halálának időpontja: 1921. március 21. (Kolozsvár). Noha tihanyi születése miatt elvileg őt is kiutasíthatták volna Kolozsvárról (Erdélyből) a megszálló román hatóságok, ő ilyen végzést nem kapott. Egyetemi állásától őt is megfosztották, s helyzetét reménytelennek látta, ezért öngyilkosságot követett el. Feladott egy képeslapot egy jó ismerősének az alábbi szöveggel: „Egy fáradt Vándor a Brétfűi dűlőben található.” S mivel hétvégén adta fel, csak hétfőn lehetett őt keresni. Meg is találták a Brétfű dűlő tetején: egy fa tövébe ült le, és halálos adag morfiumot adott be magának. A Házsongárdi temetőben nyugszik, búcsúztatásán Genersich Gusztáv méltatta.⁶⁷

horóczy Hoor Károly (szemészet)

1. Pesti katonacsaládban született 1858. július 6-án, s maga is katonai pályán mozgott. A pesti és a bécsi orvoskaron tanult⁶⁸, a szigorlatait Pesten tette le.⁶⁹

2. Pályafutását Bécsben kezdte (1885 – 1887. szeptember 1.). A bécsi egyetem szemészeti klinikájának gyakornoka volt. Közben a K. u. K. bécsi helyőrségében szemészeti másodorvos, majd helyettes főorvos 1886-ban,

⁶¹ GAAL 2000. 95.

⁶² PATYI–SIMON–SZABÓ–SZÖGI–VARGA 2015. 373.

⁶³ Hivatalos Közlöny 12 (1904) 508.

⁶⁴ Hivatalos Közlöny 15 (1907) 248.

⁶⁵ Hivatalos Közlöny 22 (1914) 42.

⁶⁶ Hivatalos Közlöny 26 (1918) 12.

⁶⁷ GYALUI 2013. 425.

⁶⁸ PATYI–SIMON–SZABÓ–SZÖGI–VARGA 2015. 324.

⁶⁹ Avatás 1884. június. 14. Dr. Med. Univ. 57/868. szám.

ahol ezredorvosi rendkívüli előléptetést kapott. A budapesti XVIII. számú helyőrségi kórház szemészeti osztályának főorvosaként dolgozott szeptember 1. – 1894. szeptember 1. között. Habilitációját Pesten tette le *A szem fénytörési és alkalmazkodási rendellenességei* témakörben. Mint cs. és kir. tetteleges (tényleges) főorvos habilitált (1890).⁷⁰

3. Így pályázott Kolozsvárra, a Szilágyi Ete halálával üressé vált szemészeti tanszékre rendes tanárnak (1894. augusztus 21.).⁷¹ A kolozsvári időszakában kétszer választották meg dékánnak, s mindkétszer ellátta a prodékán feladatait is. Kolozsvári időszakára esik egyiptomi utazása (1902–1903) a trachomakutatás jegyében.

4. Visszatért Budapestre, ugyanebben a minőségben tanár és az új II. szemészeti klinika igazgatója lett (1908).⁷² Fővárosi kinevezése elég sokáig elhúzódott, hiszen voltaképpen elődje, Schulek Vilmos már az 1903/04. tanév végén betegsége miatt elhagyta az egyetemet, s 1905. március 13-án elhunyt. Utóda viszont – meghívással – nem ő, hanem Grósz Emil lett (1905. augusztus 12.),⁷³ noha bizonyára pályázati kiírás esetén ő is aspiráns lehetett volna. Neki viszont pályáznia kellett a kar által szorgalmazott II. szemészetre, s csak akkor foglalhatta el új állását, ha a klinika új épülete elkészült, és Kolozsváron megtalálták az utódját. Esküt Budapesten 1909. június 15-én tett. Haláláig ebben a minőségében dolgozott, a pesti orvoskar dékáni és prodékáni tisztességét is betöltötte. Meg kell jegyezni, hogy mint aktív politikus és közéleti személy is ismert. A *numerus clausus* bevezetésének és szigorú alkalmazásának harcos híve volt.⁷⁴ Ezen kívül a Pázmány Péter Tudományegyetem Orvostudományi Kar (PTE OTK) kiemelkedő kari vezetőjeként felsőházi tag volt az 1927–1931 közötti ciklusban.⁷⁵ A halál Budapesten érte 1927. december 15-én. Temetése december 17-én a Kerepesi temetőben volt.

Hőgyes Endre (általános kór-, gyógy- és gyógyszeratan)

1. Hajdúszoboszlói iparoscsaládban született 1847. november 30-án. Orvosi tanulmányait a pesti orvoskaron folytatta (1865–1970).⁷⁶

2 1870–1872 között tanársegéd a pesti elméleti orvostanon, 1872–1875 között tanársegéd a gyógyszeratanon, illetve a Szent Rókus Kórház

⁷⁰ Budapesti Közlöny 24 (1890) 1.

⁷¹ Hivatalos Közlöny 2 (1894) 214.

⁷² Hivatalos Közlöny 16 (1908) 225.

⁷³ Hivatalos Közlöny 13 (1905) 304.

⁷⁴ Semmelweis Egyetem Levéltára I/a állag, orvoskari tanácsülési jegyzőkönyvek 44. kötet 1919. augusztus 21-i, IX. rendes és augusztus 26-i, X. rendes ülések jegyzőkönyvei 917–921. és 936–945. (Szövegük közölve: MOLNÁR 2010. 120–127.).

⁷⁵ DEÁK 1927. 127–128.; FREISSBERGER 1927. II. 136–137.; UJVÁRY 1991. 56.

⁷⁶ Avatás 1870. december 6. 2428. szám. Dr. Med. és 1871. július 18-án Dr. Chir. 2487. szám.

segédorvosa. Habilitációját a *Kísérleti kórtan* című témában védte meg 1874-ben.⁷⁷

3. Az üresnek nyilvánított gyógyszerzeti tanszékre nyilvános rendes tanári kinevezést kapott (1875. március 31.), s ez állásában az 1875/76. tanévtől kezdett el dolgozni.⁷⁸ Bár pályázati úton került Kolozsvárra – habilitált pesti tanársegéd –, az érkezését előkészítették, hiszen Ajtai épp azért ment át az államorvostanra, hogy ő a helyére kerülhessen. Rögtön dékáni tisztségbe került, azaz az akkor bevezetett új szigorlati rendszer gyakorlatát dékánként ő érvényesítette az orvoskaron. Még egy dékáni és három prodékáni tanéve volt nyolc év alatt. Jórészt az ő szervezésében alakult meg 1876. január 8-án az Orvos-Természettudományi Társulat,⁷⁹ melynek négy évig titkára, három évig pedig elnöke volt. Az új szervezésű tudományos társaság lényegében az Erdélyi Múzeum-Egyesület természettudományos vonulatát jelentette, bár kezdetben volt némi feszültség a két testületi vezetés között. Aktualizálható szála, hogy az egyesület ma is működik az összes orvosi szakma képviselői fórumaként, mely évi rendszerességű vándorgyűlésekben mutatkozik meg. Ezekben a szakmai összejöveteleken 500–600 orvos vesz részt, sokan az anyaországból. Tiszteletbeli társadalombiztosítói elnöki címet kapott, amikor Budapestre került. Bakteriológiai kutatásokat végzett 1873-ban a veszettség, 1882-ben az anthrax tárgyában. Még ebben az időszakban az MTA levelező tagjává választották (1882. június 1.), rendes tag 1889. május 3-án lett.

4. Meghívás alapján visszament Budapestre, saját tudományos terveinek megvalósítására kiváló alkalom kínálkozott. Még 1877-ben emlékiratot nyújtott be a minisztériumának ezen, túlságosan is összetett szaktárgy korszerűsítésére. Így az akkor önállósult budapesti általános kórtanra kapott kinevezést (1883. január 5.).⁸⁰ Kolozsváron ezt a szétválasztást csak 1890-ben valósították meg. Igaz, 1883-ban Hőgyes is csak félgyőzelmet aratott: tanszéket nyert, de az új klinikára vonatkozó javaslata nem realizálódott. Budapestben is megválasztották dékánnak. 1887-től kormány megbízással a veszettség elleni védelem tanulmányozásával foglalkozott. Nagy jelentőséggel bírt ezzel kapcsolatban, hogy 1890. április 15-én megnyílt a budapesti Pasteur Intézet. Címzetes királyi udvari tanácsos lett, mint az Országos Közegészségügyi Tanács tagja és a pesti Pasteur Intézet igazgatója (1898. július 27.).⁸¹ A budapesti kari tanács 1905. január 17-i ülésén jelentették be Hőgyes betegségét, majd egyéves egészségügyi szabadságának leteltével,

⁷⁷ Budapesti Közlöny 8 (1874) február 20. 327.

⁷⁸ Budapesti Közlöny 9 (1875) március 24. 1905.

⁷⁹ PÉTER–PÉTER 2006. 12.

⁸⁰ Budapesti Közlöny 17 (1883) január 21. 2.

⁸¹ Budapesti Közlöny 32 (1898) augusztus 23. 1.

1906. március 20-án a nyugdíjaztatását. Az I. ker. Schwartzter-féle elmegyógyintézetben halt meg 1906. szeptember 8-án. A Kerepesi temetőben helyezték örök nyugalomra 1906. szeptember 10-én. Szobra ma is áll az általa alapított Pasteur Intézet előtt.

Imre József (szemészet)

1. Hódmezővásárhelyen született 1851. december 18-án. Édesapja az egyetem bölcsészprofesszora volt. Orvosi tanulmányait Pesten kezdte, a másodévet Kolozsváron végezte, majd visszament Pestre, és ott is doktorált 1874-ben.⁸²

2. 1874-től tanársegéd a pesti szemészetben. Közben 1875 nyarán Bécsben, illetve Carl Ferdinand von Arlt professzor mellett töltött két hónapot „a szem szövettana és kórtana” területet tanulmányozva; 1876-ban három hónapot töltött Németország, Franciaország és Belgium szemgyógyintézeteiben. 1876-ban került Hódmezővásárhelyre, gyakorló orvos és szemorvos beosztásban dolgozott. Ugyanott társadalombiztosítási főorvos 1883-ban, a kórház önálló szemészeti osztályának vezetője 1884-től, főorvosa 1885-től. 1890-ben önálló, harmincágyas szemkórház létesült Hódmezővásárhelyen, amelynek igazgatója lett 1892. január 20-án. Munkáját több kitüntetéssel ismerték el: Ferenc József-rend (1904),⁸³ címzetes királyi udvari tanácsos (1905).⁸⁴

3. Kolozsvárra meghívással került, mint a hódmezővásárhelyi szemkórház igazgató-főorvosa. Hoor Károly a pesti II. szemészeti klinika igazgatója lett. A határozat szerint Kolozsváron kell maradnia az 1908/09. tanév folyamán, s csak az 1909/10. tanév elején kell Budapesten eskütételre jelentkeznie.⁸⁵ Ugyanis még nem volt kész a klinika. Egyszeres dékán, illetve pro-dékán. Pályafutását Szegeden folytatta. Kolozsvárról repatriált, s szolgálatra jelentkezett Budapesten 1920. szeptember 16-án. Szegedről ment nyugdíjba 1924-ben kormányzói elismeréssel.⁸⁶

Az 1910-es évek második felében érdekes helyzet alakult ki a kolozsvári orvoskaron: egyszerre öt üres tanszék várt betöltőjére. Bár nagyjából világos lehetett mindenki számára, kinek lehet igazi esélye, az előkészítő viták felszínre hozták a kari ellentéteket, melyek azért érezhetően vallási-felekezeti horizonton is mozogtak. Katolikus körök a törtető kálvinistát látták benne, aki kihasználja az apai tradíciót. De nehezményezték azt is, hogy

⁸² Végzettségei: Dr. Med. 1874. október. 24. 2671/119. szám; valamint Dr. Chir. és szülész 1875. december 9.; szemész 1875. május 5.

⁸³ Budapesti Közlöny 38 (1904) június 7. 1.

⁸⁴ Budapesti Közlöny 39 (1905) augusztus 13. 1.

⁸⁵ Hivatalos Közlöny 17 (1909) 254.

⁸⁶ Hivatalos Közlöny 32 (1924) 251.

idős korában és meghívással került a karra, a fiait (Imre József szemészt, Imre Sándor pedagógust) mindenáron tanszékhez akarta juttatni, s úgy általában azon volt, hogy a kálvinista pozíciók erősödjének a magyar egyetemeken, főiskolákon. Orvosdinasztiát alapított. A szívsebészethez használt szív–tüdő készülék első leírása tőle származik. Nyugdíja után is aktív maradt: az Országos Orvosszövetség elnöke 1926-tól, majd a Társadalombiztosító tagja. Hódmezővásárhelyen is dolgozott, a település legismertebb orvosaként szobra a városi kórházban ma is áll. Hódmezővásárhely képviselőjeként felsőházi tag lett 1927-ben.⁸⁷ Ezen kívül a II. osztályú polgári hadikereszt tulajdonosa. Budapesten halt meg 1933. szeptember 8-án, a Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra szeptember 9-én.

erzsébetvárosi Issekutz Béla (gyógyszertan)

1. Ismert jogászcsaládban született a Nagy-Küküllő vármegyei Kőhalmomban 1886. január 17-én. Egyetemi tanulmányait az 1903/04. tanévben kezdte meg, és az 1907/08. tanévben fejezte be.⁸⁸ Farmakológus, az experimentális farmakológia megalapítója.

2. Gyógyszertani gyakornok 1906. május 1-től, majd 1907–1919 között tanársegéd volt. Középszintű vizsgát tett 1910. december 15-én. Tisztiorvosi vizsgáját 1911. május 30-án abszolválta. Külföldi tanulmányúton vett részt Heidelbergben 1914 januárjától három hónapon át⁸⁹; majd Berlin és Hamburg következett. 1918-ban habilitált Kolozsváron. A háborús időkben felmentették a hadi szolgálat alól.

3. A kar már 1918-ban szorgalmazta kinevezését, az 1918. október 15-i felterjesztés azonban „elveszett”, kinevezése így igencsak késett. Nyilvános rendkívüli tanári állását 1919. február 4-én kapta meg,⁹⁰ ami a Károlyi-kormány egyik utolsó ilyen döntése volt. A trianoni időszakban miniszteri rendelettel a debreceni egyetem gyógyszerertanára került, átmeneti állását 1920. február 8-án foglalta el, majd Szegeden folytatta pályafutását. Nyilvános rendes tanár lett 1921. augusztus 4-én.⁹¹ A Gyógyszertani Intézet igazgatója és a Gyógyszerismereti Intézet megbízott igazgatója. A szegedi egyetemszervezés egyik fontos mozzanata, hogy valójában Tóth Lajos helyére került, azaz Lőte József állandó helyettesi megbízása Szegeden megszünt. Továbbá Jakabházy Zsigmond (gyógyszerismeret) Budapestre került,

⁸⁷ DEÁK 1927. 73–74.; FREISSBERGER 1927. II. 90–91.; UJVÁRY 1991. 58.

⁸⁸ Dr. Med. Univ. 1908. december 12. II/504.

⁸⁹ SZÖGI 2001. 322.

⁹⁰ Hivatalos Közlöny 27 (1919) 90.

⁹¹ Hivatalos Közlöny 29 (1921) 263.

az üressé vált tanszéket nem töltötték be, a megfelelő intézetek igazgatása viszont az ő feladata lett. Szegeden kétszeres dékán, illetve prodeán volt.

4. A második prodeáni éve után Budapestre került: ott ugyanis Jakabházy Zsigmond nyugdíjba vonult, Issekutz Béla pedig az ő üressé vált tanszékére kapott meghívást. Nyilvános rendes tanárnak nevezték ki 1937. augusztus 18-án a Gyógyszerismereti Tanszékre, majd két év múlva a közben szintén megürült Gyógyszertanra (1939. június 30.).⁹² Budapesten is betöltötte a dékáni tisztséget. A második világháború után újjászervezett, majd önállósított egyetemen is megmaradt vezetői-igazgatói tisztségében, 1955 és 1962 között igazgatta az intézetet, sőt tudományos rektorhelyettesként dolgozott. 1962-ben nyugdíjba vonult. Számos tagságot és kitüntetést viselt. A hajdani kolozsvári professzorok közül ő távozott el utolsónak, a halál Pesten érte 1979. július 31-én. Temetése augusztus 13-án volt a Farkasréti temetőben.

szentábrahámi Jakabházy Zsigmond (gyógyszerismeret)

1. Udvarhely vármegye ismert nemesi családjában született Kiskedén 1867. május 26-án. Apja 1884-ben bekövetkezett halála után szentábrahámi Jakabházy Béla székelykeresztúri szolgabíró gyámjaként és örökbefogadójaként gondoskodott róla.⁹³

2. Az Általános kórtanon gyakornok, majd tanársegéd volt az adjunktusi kinevezéséig. Közben külföldi tanulmányutat tett Strassburgba ösztöndíjjal (1897/98), majd Lipcsébe (1898) és Grazba (1901).⁹⁴ Habilitációját Kolozsváron tette le,⁹⁵ s 1899-től adjunktussá lépett elő.⁹⁶ Sajátos megoldással a Gyógyszertanon megmaradt Tóth Lajos státusza és Lőte József helyettesi megbízása, viszont az innen elkülönített Gyógyszerismeretre új tanszéket szerveztek, s ide nevezték ki Jakabházy Zsigmondot. Rá egy évre a pesti orvoskarra is szerveztek gyógyszerismereti tanszéket, ahová évekkel később őt hívták meg professzornak. Nyilvános rendes tanár 1913. június 27-től.⁹⁷ Az utolsó kolozsvári tanévben hivatalban levő dékánként elhagyta Kolozsvárt, s hazautazott Kiskedére, illetve Siménfalvára, birtokvédelmi okokra hivatkozva. Távozási szándékát az egyetemről 1920. szeptember 19-én jelentette be.

3. Innen került 1920. október 11-én Budapestre,⁹⁸ s 1937-es nyugdíjazásáig a pesti orvoskar professzora volt. Az MTA levelező tagja lett 1923. május 11-től.

⁹² Hivatalos Közlöny 45 (1937) 242.; Hivatalos Közlöny 47 (1939) 291.

⁹³ Dr. M. Univ. 1891. június 16. I/273.

⁹⁴ MÉSZÁROS–SZÖGI–VARGA 2014. 163.

⁹⁵ Hivatalos Közlöny 7 (1899) 296.

⁹⁶ Hivatalos Közlöny 7 (1899) 317.

⁹⁷ Hivatalos Közlöny 21 (1913) 374.

⁹⁸ Hivatalos Közlöny 28 (1920) 374.

gidófalvi Jancsó Miklós (belgyógyászat)

1. Kolozsvári értelmiségi családban született 1868. október 13-án. Helyben járt egyetemre 1887 és 1892 közt.⁹⁹

2. Saját nevelésű orvosnak tekinthető, hiszen a kolozsvári egyetemi tanulmányok (és az 1892-ben elnyert, 100 Ft összegű pályadíj)¹⁰⁰ után ugyanott volt 1892-től szemészet, ¹⁰¹ majd 1893-tól belgyógyászati gyakornok.¹⁰² Szintén Kolozsváron nyert tiszti-orvosi képesítést 1895-ben.¹⁰³ Közben állami támogatással külföldi tanulmányútra ment,¹⁰⁴ 1899 és 1901 között többször is Berlinben és Breslauban fordult meg. Habilitációját Kolozsváron védte meg. 1900-tól tanársegéd,¹⁰⁵ majd 1902. január 1-től adjunktus.¹⁰⁶ A Purjesz Zsigmond nyugdíjazásával üresnek nyilvánított tanszékre egyetlen pályázat érkezett: az övé.¹⁰⁷ Innentől (1911. szeptember 11.) haláláig rendes tanárként dolgozott Kolozsváron és Szegeden. Erdélyi születésű lévén nem kapott kiutasító végzést a megszálló román hatóságoktól, így Erdélyt (Kolozsvárt) csak az egyetem ideiglenes új szegedi elhelyezését elrendelő törvény után, 1921. augusztus 18-án hagyta el. Hajdani mesteréhez, Purjesz Zsigmondhoz hasonlóan ő sem vállalt vezetői feladatot sem a karon, sem az egyetemen. Viszont ő alapította meg a szegedi Gyógyszertani Intézetet. Szegeden hunyt el 1930. július 19-én, temetése a református temetőben volt július 22-én. Orvosdinasztia alapítója: fia, illetve jelenlegi unokája a Szegedi Tudományegyetem professzorai. Ugyanott egyetemi kollégiumot neveztek el róla.

Pulvis et umbra sumus (Hamu és árnyék vagyunk). Jancsó Miklós egyike azon erdélyi származású tanároknak, akik minden bizonnyal sohasem hagyták volna el Erdélyt, ha a történelem nem kényszeríti rájuk ezt a lépést. 1930-ra azonban a 'kolozsváriak' elfogytak – meghalt Lechner Károly, Davida Leó, Veszprémi Dezső, Demeter György, Reinbold Béla, továbbá Rigler Gusztáv és Lőte József nyugdíjba ment; Imre József, Veress Elemér és Vidakovits Kamill viszont kimaradtak a kolozsváriak hajdani – 1919-es – küzdelmeiből. A temetés gyászhangulatában benne volt az a fájdalmas felismerés, hogy lezárult egy korszak. A székely diákok egy marék kolozsvári földet helyeztek el a nyitott koporsós temetésen példamutató professzoruk holttestére.¹⁰⁸

⁹⁹ Dr. M. Univ. 1892. október 29. I/321.

¹⁰⁰ Kolozsvár 6 (1892) május 30. 2.

¹⁰¹ Almanach 1892. II. 13.

¹⁰² Hivatalos Közlöny 1 (1893) május 1. 6.

¹⁰³ Budapesti Közlöny 29 (1895) szeptember 28. 2.

¹⁰⁴ Hivatalos Közlöny 7 (1899) 87.

¹⁰⁵ Hivatalos Közlöny 8 (1900) 68.

¹⁰⁶ Hivatalos Közlöny 10 (1902) 66.

¹⁰⁷ Hivatalos Közlöny 19 (1911) 406.

¹⁰⁸ Délmagyarország 6 (1930) július 22. 6.; VAJDA 2018. 293.

Kenyeres Balázs (törvényszéki orvostan)

1. Jómódú brassói polgári családban született 1865. február 21-én. A fővárosi orvoskaron tanult 1883–1888 között.¹⁰⁹

2. 1888. szeptember 1-től gyakornok a budapesti Törvényszéki Orvostani Intézetben. 1889. március 31-én kinevezték 2. tanársegédnek ugyanitt.¹¹⁰ Következett a katonaság és a tartalékos főorvosi beosztás 1889. április 27-én.¹¹¹ Végtárgyalási szakértőként, majd számfeletti rendőrorvosként tartották számon 1892. május 21-től. 1889. szeptember 1-től 1. tanársegéd, hosszabbításokkal kolozsvári kinevezéséig.¹¹² Törvényszéki orvosi beosztásba helyezték 1892. december 15-én. Orvosi és közegészségtani tanárrá kinevezése 1890-ben történt. Habilitációját a törvényszéki orvostanon szerezte meg 1894. július 13-án.¹¹³ Ezután szinte azonnal megkapta nyilvános rendkívüli tanári kinevezését Kolozsvárra (augusztus 27.).¹¹⁴

3. A Belky János halála után kiírt pályázatra ő jelentkezett egyedül, fiatal korára való tekintettel kapott rendkívüli tanári kinevezést. Pályája töretlenül ívelt felfelé, rendes tanári kinevezésére másfél évvel később került sor (1896. január 14.).¹¹⁵ Háromszoros dékán, illetve prodékán, valamint az egyetem rektora és prorektora.

4. Jó húsz évet töltött Kolozsváron, amikor is elfogadta a budapesti orvoskar meghívását, és visszatért a fővárosba 1915-ben.¹¹⁶ Ott is megválasztották rektornak, illetve dékánnak egyaránt. MTA levelező tagsága 1918. május 2-ra datálódik, rendes tag 1935. május 16-án lett. A Magyar Érdemkereszt birtokosa. A rektori éve után ment nyugdíjba 1935-ben. Budapesten halt meg 1940. február 10-én. Temetése február 14-én volt a Kerepesi úti temetőben. Nostalgikus érzése a kolozsvári évek iránt erős maradt. 1933-ban megjelent egy könyve: *Szemelvények egy meg nem írt naplóból*, tele kedves történetekkel a kolozsvári időkből, melyek főhősei a professzortársai, Genersichtől Meltzl Hugóig.

¹⁰⁹ Avatás 1888. december 15. Dr. Med. Univ. 41/1331. szám igazságügyi orvos-szakértő.

¹¹⁰ Orvosi Hetilap 33 (1889) április 7. 200.

¹¹¹ Pesti Hírlap 11 (1889) május 2. 11.

¹¹² Orvosi Hetilap 33 (1889) október 13. 536.

¹¹³ Hivatalos Közlöny 2 (1894) 189.

¹¹⁴ Hivatalos Közlöny 2 (1894) 215.

¹¹⁵ Hivatalos Közlöny 4 (1896) 70.

¹¹⁶ Hivatalos Közlöny 23 (1915) 353.

tamásfalvi Klug Nándor (élettan)

1. A Szepes megyei Kotterbachon született 1845. október 18-án. A pesti orvoskaron tanult.¹¹⁷

2. 1871–1873 között tanársegéd a pesti állattani intézetben, majd 1878-ig az élettani intézetben. Habilitációjának témaköre: *A természettannak rezgésen alapuló tünetcsoportjáról, különös tekintettel az orvostudományokra* (1874).¹¹⁸ Közben állami ösztöndíjjal külföldi tanulmányutat tett Lipcsébe, 1876-ban. Az élettan nyilvános rendkívüli tanára kinevezést 1878. január 30-án kapta meg.¹¹⁹

3. Kolozsváron nyilvános rendes tanár volt 1878. december 3-tól.¹²⁰ Vezetői feladatait szemlélteti, hogy háromszor volt dékán, s a harmadik dékáni éve után csak azért nem lett prodeán, mert az egyetem rektorává választották.

4. Prorektori éve után, 1891 nyarán viszont meghívással Budapestre távozott. Ott nyilvános rendes tanárként működött 1891. július 27-től.¹²¹ A címzetes királyi udvari tanácsos címet is megkapta.¹²² MTA levelező tagság következett 1890. május 8-án, majd a rendes tagság 1894. május 4-én. Budapesten halt meg 1909. május 14-én, a temetése pedig május 16-án volt a Kerepesi úti temetőben.

Lechner Károly (elmekórtan)

1. Pesti értelmiségi családban született 1850. március 21-én. A pesti orvoskaron folytatta tanulmányait 1868–1873 között.¹²³ Elmegyógyász, a törvényszéki lélektan jogosított előadója, a közegészségtani tanárképzésben részt vett oktató volt.

2. Pályafutása 1874. március 1-jén kezdődött gyakornokként az I. belkórodán. 1876. november 10. – 1877. július 15. között I. tanársegéd ugyanott. 1877. augusztus 1. – 1883. június 23. között a Schwartzter-féle (Schwartzter Ferenc) magán ideg–elme gyógyintézet igazgató-főorvosa, ekkor saját kérésére felmentették. Közben 1877 szeptemberétől a Pestvidéki Törvényszék területén törvényszéki főorvos.¹²⁴ 1877-ben külföldi tanulmányutat tett, amit 1881-1882-ben Ausztria, Németország, Franciaország különböző intézményeiben folytatott. 1883. április 19-től az angyalföldi

¹¹⁷ Avatás 1870. december 24. Dr. Med. 2432. szám, valamint Dr. Chir. 2577. szám, szülész-mester: 1872. március 4.

¹¹⁸ Budapesti Közlöny 8 (1874) augusztus 15. 1.

¹¹⁹ Budapesti Közlöny 12 (1878) 25. sz.)

¹²⁰ Budapesti Közlöny 12 (1878) december 7. 1.

¹²¹ Budapesti Közlöny 25 (1891) július 31. 1.

¹²² Hivatalos Közlöny 17 (1909) 118.

¹²³ Avatás 1873. december [?] 2584/62. szám; Dr. Chir. és szülész 1874. február 4.; szemész 1874. július. 4.

¹²⁴ Budapesti Közlöny 11 (1877) szeptember 1. 7037.

gyógyíthatatlan betegek intézetéhez került, s hamarosan megkapta igazgatói kinevezését (1883. június 8., eskü: június 12.). 1889. július 31-ig ebben az állásban maradt.

3. Kolozsvári működése előzményeihez tartozik, hogy még 1886-ban pályázatot írtak ki a létesítendő kolozsvári elmekórtani tanszékre.¹²⁵ Ahhoz képest, hogy a jelentkezőknek hatnapos határidőt szabtak, elég nehezen nevezték ki Lechner Károlyt. A pályázati eljárás elhúzódásának több okát lehet azonosítani, itt csak a személyes vonatkozásokat érdemes felsorolni. A bizottság a beküldött pályázati anyagokat nem tartotta elégségesnek, s javasolta Lechner Károly megkeresését (ugyanis nem adott be pályázatot). Ő viszont komoly feltételeket fogalmazott meg kolozsvári foglalkoztatása, illetve meghívása esetére, ám az egyetemfejlesztés építkezési tervei már készen álltak. Sőt új vita kezdődött a karon, hiszen az egyik pályázót egyesek szerint aláminősítették, aki később (1901-ben)¹²⁶ a budapesti elmekórtan tanára lett (Moravcsik Ernő Emil). Jogtalanak gondolták Lechner Károly meghívását, azaz pályázat beadására akarták kényszeríteni, s végül is Lechner a megismételt pályázati eljárásban kapott tanszéket Kolozsváron.

39. kép Kenyeres Balázs (1863–1940), a törvényszéki orvostan professzora (1896–1914)

40. kép Lechner Károly (1850–1922), az elmekórtan professzora (1889–1922)

¹²⁵ Budapesti Közlöny 20 (1886) június 8. 1.

¹²⁶ Bp. Almanach 1901. 28.

Nyilvános rendes tanár 1889. július 31-től.¹²⁷ Háromszoros dékán és négy-szeres prodékán, az egyetem rektora, illetve prorektora. Kolozsvárról kiutasították a megszálló román hatóságok, és 1919. november 8-án valóban elhagyni kényszerült a várost.¹²⁸ Az átmeneti időszakban a budai oktatás egyik főszervezője, de Szegeden már kevés feladatot tudott vállalni. Igazából már 1918. december 20-án kérte nyugdíjazását, de a kar kérésére a minisztérium nem fogadta el kérelmét. MTA levelező taggá választották 1921. március 8-án. Címzetes királyi udvari tanácsos,¹²⁹ a Vöröskereszt-érdemjel tiszti keresztjének és a II. osztályú Polgári Hadi Érdemkeresztjének birtokosa. A halál Budapesten érte 1922. január 19-én, a Kerepesi temetőben helyezték örök nyugalomra január 22-én.

illyefalvi Lőte József (általános kórtan)

1. Református lelkészi családban született Maroscsúcson 1856. március 19-én. Egyetemi évei az 1875–1880 közötti időre estek.¹³⁰

2. Önkéntes egyéves sorkatonai szolgálat következett 1880–1881-ben. (Megjegyzendő: ez a szigorlati éve is, s mint végzett orvost szakmájában foglalkoztatták a városi helyőrségben. Egyúttal tanársegéd is volt az egyetemen.) Saját nevelésű tanársegéd: 1880–1883 között az általános kórtani intézetben kutatott. Főnöke Hőgyes Endre volt, aki 1883. január 5-i dátummal került át Kolozsvárról Budapestre.¹³¹ Vele együtt ő is Budapestre távozott. 1883 szeptemberében a budapesti kórtanon I. tanársegéd.¹³² Közben – 1882 nyarán – a földművelésügyi minisztérium által kiküldött bizottságban ténykedett, a bizottságot a lépfene tanulmányozására szervezték. (Nem lényegtelen vonatkozása a dolognak, hogy Robert Koch ekkoriban határozta meg a lépfene kórokozóját.) 1883. március 31-ével lemondott az állásáról, és állami ösztöndíjjal külföldre ment tanulni: Berlin, Párizs, München, Bécs jelzi az egyes állomáshelyeket. Habilitációját a budapesti orvoskaron szerezte meg a *Kísérleti kórtan, különös tekintettel a fertőző betegségekre* című értekezésével (1887).¹³³ 1888. december 31-én újra pesti tanársegéd;¹³⁴ majd 1890. február 1-jétől a budapesti Pasteur Intézetben lett tanársegéd. Főnöke

¹²⁷ Budapesti Közlöny 23 (1889) július 31. 2.

¹²⁸ KELEMEN 2017. 738.

¹²⁹ Hivatalos Közlöny 11 (1903) 122.

¹³⁰ Dr. Med. Univ. 1881. június 28. I/99.

¹³¹ Budapesti Közlöny 17 (1883) január 21. 2.

¹³² Orvosi Hetilap 27 (1883) szeptember 23. 1016.

¹³³ Budapesti Közlöny 21 (1887) október 27. 1.)

¹³⁴ Orvosi Hetilap 32 (1888) december 2. 1588.

reménytelen ügy. Szolgálatáért a belga Lipót-rend lovagkeresztjét kapta,¹⁴⁴ ezt a kitüntetést I. Ferenc József 1868 áprilisában hagyta jóvá.¹⁴⁵ Innen Berlinbe ment, ahonnan 1869 tavaszán tért vissza Pestre.¹⁴⁶

3. A kolozsvári Orvos-Sebészi Tanintézet belgyógyászatára 1869. június 17-i dátummal nevezték ki.¹⁴⁷ Az 1872-es egyetemalapítás során így kapta kinevezését az egyetem belgyógyászati tanszékére. A Budapestre távozó Schulek Vilmostól átvette a rektori méltóságot az 1873/74. tanév utolsó (1874. április 25-től kezdődő) időszakára. 1874 tavasza óta tüdőbetegségben szenvedett, betegszabadságot kapott az 1874/75. és az 1878/79. tanévekre. A belgyógyászati szigorlatokat többnyire Büchler Ignác munkatársnál tették le a hallgatók. Gyógyulása érdekében Itáliába utazott 1878 őszén. A halál a visszaúton érte: megállt apja budai házában, s már nem tudott Kolozsvárra visszaérni. Meghalt Budán 1879. július 13-án, a vízivárosi katonatemetőben temették el július 15-én.

41. kép Lőte József (1856–1938),
a kórtan professzora (1890–1927)

42. kép Maizner János (1828–1902),
a szülészeti professzora (1872–1892)

¹⁴⁴ Budapesti Közlöny 1 (1867) október 3. 1929.

¹⁴⁵ Budapesti Közlöny 2 (1868) április 28. 1217.

¹⁴⁶ Budapesti Közlöny 3 (1869) április 21. 1174.

¹⁴⁷ Budapesti Közlöny 3 (1869) augusztus 3. 2467.

Maizner János (szülészet)

1. Szász eredetű polgárcsaládban született Vácott 1828. május 24-én. A pesti orvostudományi akadémián tanult, ám a nyilvános előadások elmaradásával magánúton volt kénytelen befejezni tanulmányait. 1849-től nevelősködött Wagner Dániel pesti gyógyszerész családjánál. Így tette le doktori szigorlatait.¹⁴⁸ Szülész lett 1856 májusában. Főként *A kolozsvári Orvos-sebészeti Tanintézet történeti vázlatja 1775–1872* című munkájával orvostörténészként is jelentős munkát végzett.

2. 1855–1857 között műtősnövendék volt a pesti sebészeti klinikán. 1857/58-ban tanársegéd a szülészetben, ezután községi orvos Jászládánban, majd bányorvos Kapnikbányán.

3. A kolozsvári Orvos-Sebészeti Tanintézet tanára 1859. június 12-től. Esküt tett szeptember 29-én, szolgálatba állt 1859. október 3-tól.¹⁴⁹ Ettől kezdve 33 éven keresztül ő volt a kolozsvári szülészet vezetője. Közben megbízott előadó, illetve 1860-ban az állategészségügyi és állatjárványtani tanszéken helyettes tanár. 1862/63-ban a törvényeszéki orvostanból a tetszhaláltan megbízott előadója. 1869-ben a belgyógyászatban helyettes tanár, illetve 1872. március 10-től egészen az egyetem alapításáig a tanintézet igazgatója volt.¹⁵⁰ Egyetemi professzorként 1892-ig dolgozott. Felesége halála után kérte a nyugdíjaztatást, s az 1891/92. tanév végével intézetigazgatói állása is megszűnt (1892. április 9.). A tanszéket üresnek nyilvánították, bár Maizner továbbra is ellátott bizonyos oktatói és gyógyítói feladatokat – helyettesi minőségben. Szintén volt dékán és prodekan, valamint rektor és prorektor. Kolozsváron halt meg 1902. június 30-án, s július 2-án a Házsongárdi temetőben helyezték végső nyugalomra.

Makara Lajos (sebészet)

1. Pápai orvoscsaládban született 1862. március 20-án. A budapesti orvostudományi akadémián folytatta tanulmányait 1879–1884 között.¹⁵¹

2. 1886-ban gyakornok a budapesti anatómiai intézetben. 1887–1896 között gyakornok, majd tanársegéd az I. számú sebészeten. Az 1897-ben alapított óbudai Szent Margit Közkórház műtőorvosa, majd sebész főorvosa 1903–1905 között. Habilitációját Budapesten abszolválta *Sebészeti műtéttan* témában 1898. július 19-én.¹⁵² Ebbéli (pesti tanársegédi munkatársi és sebész-főorvosi) minőségében pályázott a kolozsvári sebészetre.

¹⁴⁸ Dr. Med. 1852. június 23. 1520. szám, Dr. Chir. 1857. július. 18. 1768. szám.

¹⁴⁹ SZINNYEI VIII. 343.

¹⁵⁰ PATAKI 2011. 244.

¹⁵¹ Szigorlatai: I 1884. 6. 9; II. 11. 13; III. 12. 5. Avatás 1884. 12. 6. Dr. Med. Univ. 28/901. sz.

¹⁵² Hivatalos Közlöny 6 (1898) 377.

3. Az egyetemen alig tíz évet dolgozott. Kinevezése nyilvános rendes tanárrá 1905. augusztus 11-én történt.¹⁵³ Egyszeres dékán, illetve prodékán. Az I. világháború idején I. o. főtörzsorvos volt,¹⁵⁴ s a városban össze-seregülő háborús sérültek ellátásában igen nagy szerepet vállalt magára. Szabó Dénessel önkéntes ápolócsapatot szerveztek.¹⁵⁵ Saját betegségét elhanyagolva dolgozott, korai halálát épp ez okozta. Hősi halottként tartják számon. 1915. november 7-én halt meg Kolozsváron. Temetése november 7-én volt a Házsongárdban. Halálával hosszú időre üres maradt a tanszék.

csépfánfalvi Marschalkó Tamás (bőr- és bujakórtan)

1. Tokajban született 1862. június 25-én. Apja 48-as honvédtiszt, aki az újjászervezett császári és királyi hadsereg ezredese lett. Így az 1642-ből és Szepes vármegyéből származó nemességet megújíthatták, kiegészítve a nemesi előnévvel. Orvosi tanulmányait a pesti orvoskaron végezte.¹⁵⁶

2. 1882–1884 között gyakornokoskodott a budapesti I. számú belklinikán, a nyári hónapokban tanulmányutakon vett részt a következő városokban: Berlin, Boroszló, Lipik. 1884–1892 között fürdőorvos Szlavóniában, Lipikbányán. Közben állami ösztöndíjjal Berlinben bőrgyógyászattal foglalkozott; 1892–1894-ben tanársegéd volt Breslauban a bőrgyógyászatban. Habilitációját is e témakörből írta 1897-ben: *Bőr és bujabetegségek kórtana*.¹⁵⁷

3. Sok sikertelen pályázati kiírás után személyében végre az állásra érdemes szakorvos jelentkezett Kolozsvárra, így ő nyerte el a professzori állást 1897-ben.¹⁵⁸ Egyszeres dékán, illetve prodékán. Haláláig az egyetem professzora volt. Kolozsváron halt meg 1915. szeptember 23-án, s ott is temették el a Házsongárdban szeptember 25-én.

Mina János (állatjárványtan és állati rendészet)

1. A Krassó-Szörény megyei Oravicabányán született 1827. január 21-én. A grazi egyetemhez tartozó Orvos-Sebész Tanintézetbe küldték tanulni (1852–1856). Grazban sebész-doktori és szülész oklevelet szerzett 1856. január 15-én.¹⁵⁹ Ezután alorvos lett a 39. császári gyalogezredben, szolgálata az 1856–1859. március vége közti időre esett. Közben a bécsi egyetemen tanult, és állatgyógyászati oklevelet szerzett 1859. március 19-én. 1859-ben

¹⁵³ Hivatalos Közlöny 13 (1905) 303–304.

¹⁵⁴ Rendeleti Közlöny a Magyar Királyi Honvédség számára 42 (1915) 337.

¹⁵⁵ MÁRKI 1922. 100.

¹⁵⁶ Avatás 1882. december 9. Dr. Med. Univ. 32/7671. szám.

¹⁵⁷ Hivatalos Közlöny 5 (1897) 203.

¹⁵⁸ Hivatalos Közlöny 5 (1897) 383.

¹⁵⁹ MÉSZÁROS–SZÓGI–VARGA 2014. 89.

részt vett az olasz hadjáratban a 6. tábori kórház sebészeként. Helytartótanácsi rendelettel a pesti egyetem állatgyógyászati intézetéhez került, itt 1860. március 1-től két év és két hónap időtartamig tanársegédként dolgozott.

3. Kolozsváron az Orvos-Sebészi Tanintézetbe 1862. június 7-i dátummal keltezett királyi határozattal került az „állatjárvány-, barmászati-, rendőrségi, házi állatok életrendi, tenyésztési, fajok ismertetési és baromgyógyászat nyilvános rendes tanára”-ként.¹⁶⁰ Esküt 1862 júliusában tett, előadásait októberben kezdte el. A keleti marhavész elfojtásában szerzett érdemeiért III. osztályú Vaskorona-rendet nyert 1868. június 18-án,¹⁶¹ illetve Koronás Magyar Érdemkeresztet kapott 1869. február 13-án¹⁶² és „Legfelsőbb elismerést” 1871. augusztus 6-án. Az egyetemen az alapítástól 1879 februárjáig dolgozott. Ekkor súlyos betegséggel, elmebajjal a Lipótmezőre szállították, ott is halt meg (1880. június 4.). Nem kizárt, hogy maga is marhakórt kapott, szivacsos agyvelőgyulladás. Eredetileg a Vízivárosi temetőben hantolták el június 7-én, annak felszámolása után földi maradványait a Farkasréti temetőben helyezték el.

Az egyetem honoris causa sebész doktorátust adott munkatársának.¹⁶³ A minisztérium sohasem siette el a rendes tanári kinevezést, s ami azt illeti, őt sohasem nevezték ki annak. Igazi bizonyíték az egyetem által kiadott gyászjelentése, amely szerint nyilvános rendkívüli tanárként temették el. A honoris causa megítélésének legfőbb indoka épp az a furcsaság, hogy az új orvoskarnak lehet-e olyan tanára, aki még orvosdoktori oklevéllel sem rendelkezik? Nem akarták szigorlatokon faggatni a kollégát, ezért Dr. Med. honoris causa helyett Dr. Chir. honoris causát adtak neki. Az állatjárványtan amúgy az akkortájt bevezetett új szigorlati rendszerbe végképp nem fért bele, nem volt semmilyen perspektívája sem Budapesten, sem Kolozsváron. Szakmailag az már az Állatorvosi Tanintézet (ma Állatorvostudományi Egyetem) kompetenciájába tartozott.

Ossikovszky József (élet- és kórvegytan)

1. Eperjesen született 1844. március 2-án. Egyetemi tanulmányait a pesti orvoskaron kezdte az 1863/64–1864/65. tanévekben,¹⁶⁴ s a bécsin folytatta 1865–1867 között, képesítéseit ott szerezte.¹⁶⁵

¹⁶⁰ Orvosi Hetilap 6 (1862) június 22. 495.

¹⁶¹ Budapesti Közlöny 2 (1868) június 16. 1715.

¹⁶² Budapesti Közlöny 3 (1869) február 27. 583.

¹⁶³ Dr. Chir. 1874. 6. 4. I/17.

¹⁶⁴ Személyzet 1864. 21., 1865. 22.

¹⁶⁵ SZÖGI–KISS 2003. 233.

2. Pályafutása a bécsi egyetemen kezdődött, 1869. május 4. – 1870. december 3. között tanársegéd volt a kórtanon, valamint németországi tanulmányutat tett a magyar kormány utazási ösztöndíjával: Bonn (Kekulé, Wurtz professzoroknál?). Eperjesen gyakorló orvosként dolgozott, illetve tanársegédként foglalkoztatták a kolozsvári Orvos-Sebészi Tanintézetben. Egy biztos: az alapítás idején Németországban tartózkodott, s Plósz Pál távozása után pályázott a tanszéki állás elnyerésére.

3. Kolozsváron nyilvános rendkívüli kinevezést kapott (1874. augusztus 5.).¹⁶⁶ Rendes tanári kinevezésének dátuma: 1883. június 4.¹⁶⁷ Fiatalon, 44 évesen érte a halál (tüdővész). Felesége 29 évesen halt meg hat évvel korábban, 1882. november 23-án. A két árván maradt gyermeküket a rokonság nevelte. Mária keresztnevű testvére pl. Ladits Nándor egyetemi gondnok felesége volt. Ő maga szintén Kolozsváron halt meg 1888. június 4-én,¹⁶⁸ s a Házsongárdi temetőben helyezték örök nyugalomra június 6-án.

Plósz Pál (élet- és kórvegytan)

1. Pesten született 1844. október 9-én. Testvére volt Plósz Sándor, későbbi kolozsvári–budapesti jogászprofesszor, Plósz Irma (Kanitz Ágostonné) és Plósz Béla állatorvos. Orvosi tanulmányait Bécsben kezdte: felváltva tanult Bécsben¹⁶⁹ és Pesten. Szigorolatait Pesten tette le.¹⁷⁰ Egyetemi tanulmányaihoz tartozóan természettudományi képzésre ment Németországba (Universität Tübingen).¹⁷¹

2. 1867–1869-ben gyakorló alorvos a Szent Rókus Kórházban, 1869–1872 között tanársegéd a pesti orvoskar belgyógyászatán. Közben az élettan helyettes tanára az 1869/70. tanévben. Ekkor járt Tübingenben is. Hazatérve Pesten habilitált az élet- és kórvegytan tanszéken (1871).¹⁷²

3. Ilyen előzményekkel pályázott Kolozsvárra Heidelbergből, hiszen 1872/73-ban itt tanított, s az alapítás során nyilvános rendkívüli tanár lett.¹⁷³ Voltaképpen alig tartózkodott Kolozsváron, mivel kinevezése után is Heidelbergben dolgozott, az igazi tudományos pályafutása pedig a pesti orvoskarhoz kötötte.

¹⁶⁶ Budapesti Közlöny 8 (1874) augusztus 15. 1497.

¹⁶⁷ Budapesti Közlöny 17 (1883) július 8. 1.

¹⁶⁸ Orvosi Hetilap 32 (1888) június 10. 802.

¹⁶⁹ SZÖGI–KISS 2003. 192.

¹⁷⁰ Avatás 1867. december 14. Dr. Med. 2227. szám, valamint szülész 1868. október 27.

¹⁷¹ SZÖGI 2001. 485.

¹⁷² Budapesti Közlöny 5 (1871) május 17. 2603.

¹⁷³ Budapesti Közlöny 6 (1872) október 3. 1805.

4. Pesti áthelyezése 1873. november 29-én történt, új tanszék nyilvános rendkívüli tanára lett.¹⁷⁴ Kolozsvárról való gyors távozását két tényező magyarázza. Először is, a pesti orvoskar vissza akarta szerezni az ifjú tudóst, akkor és neki szervezte az új Élet- és Kórvegytani Tanszékét. A másik tényező pedig kolozsvári: az ide kiszemelt Ossikovszky József – az Orvos-Sebészi Tanintézet korábbi tanársegédje – épp külföldi tanulmányúton tartózkodott, s őt várták vissza. Pesten 1882-ben megkapta nyilvános rendes tanári kinevezését. Hamarabb lett az MTA levelező tagja, mint rendes tanár. A levelező tagság dátuma: 1880. május 20.

Kutatási területe a biokémia, a vérsavó vegyi összetételének, a fehérjék kémiájának, az izmok kémiájának tanulmányozása, szőlészeti és borászati problémák feldolgozása.

1902 elején az idegbaj (Alzheimer-kór) jelei mutatkoztak rajta, s 1902. augusztus 15-én elhunyt. A Kerepesi temetőben temették el augusztus 17-én.

belsőecseri Purjesz Zsigmond (belgyógyászat)

1. Tizenegy gyerekes izraelita családban született Szentesen 1846-ban. A pesti orvoskaron tanult az 1865–1870 közötti tanévekben,¹⁷⁵ közben, 1867-ben megjárta a bécsi egyetemet is.¹⁷⁶ A pesti orvoskaron doktorált és habilitált.¹⁷⁷

2. Tanársegéd lett a kolozsvári Orvos-Sebészi Tanintézetnél 1871-ben.¹⁷⁸ Innen Pestre pályázott. 1871. október 16-án gyakornok lett az I. számú belkórodán 1872. november 1-ig. Ezt megújították 1873. január 1-jén, s II. tanársegéd lett ugyanitt. Habilitációjának témája: *Mell és hasüri szervek vizsgálati módszerei* (1876).¹⁷⁹ 1876. október 1-től I. tanársegéd ugyanott. A Machik Béla halála után üresnek nyilvánított tanszék elnyerésére pályázatot nyújtott be, mint budapesti tanársegéd és munkatárs. Sikeres pályázatával lényegében visszatért Kolozsvárra.

3. Nyilvános rendes tanárrá nevezték ki 1880. május 2-án.¹⁸⁰ Innentől nyugdíjazásáig (1911. június 30.) az orvoskar meghatározó egyéniségeként dolgozott, bár több évtizedes professzori időszakában egyszer sem vállalt sem dékáni, sem rektori megbízatást. A klinikai bizottság elnöki feladatait látta el.

¹⁷⁴ Budapesti Közlöny 7 (1873) november 29. 2237.

¹⁷⁵ Személyzet 1866. 25.

¹⁷⁶ SZÖGI–KISS 2003. 255.

¹⁷⁷ Pesti avatása 1870. november 23. Dr. Med. 2423. szám, valamint 1871. 7. 23. Dr. Chir. 2489. szám, 1871. január 9-én szülésmester.

¹⁷⁸ MAIZNER 1890. 62.

¹⁷⁹ Budapesti Közlöny 10 (1876) szeptember 19. 6361.

¹⁸⁰ Budapesti Közlöny 14 (1880) május 14. 3685.

Címzetes udvari tanácsos címet kapott 1901. november 26-án.¹⁸¹ A III. Vas-korona-rend birtokosa, Kolozsvár díszpolgára. 1911. március 2-án nemeséget kapott belsőecseri előnévvel.¹⁸² Davidához hasonlóan ő is nagy szerepet vállalt a kórházi építkezések szakmai feladatainak ellátásában, a Vastagh György szobrász által készített¹⁸³ és 1912. május 27-én a Belgyógyászati Klinika bejárata mellé felállított mellszobrát¹⁸⁴ a megszálló román hatóságok eltávolították. Budapesten halt meg 1918. január 27-én. Végakarátának megfelelően Kolozsváron temették el január 30-án (Házsongárd).

borosbenedeki Reinbold Béla (élet- és kórvegytan)

1. Kolozsvári-erdélyi értelmiségi családban született 1875. december 13-án. Kolozsvári egyetemi éveinek időszaka: 1894–1899.¹⁸⁵

2. Saját nevelésű orvos. Közben két németországi tanulmányutat tett a tübingeni és berlini egyetemen.¹⁸⁶ Kolozsváron a habilitációja után adjunktus lett 1908. november 1-től.¹⁸⁷ Megbízott helyettes tanár 1910. június 6-tól.

3. Miután Udránszky Pestre távozott, az üressé vált igazgatói posztra egyértelműen Reinbold Béla címzetes nyilvános rendkívüli tanár és helyettes tanár került (1912. július 11-én).¹⁸⁸ Nyilvános rendes tanár ugyanígy lett 1918 decemberében. Telefonon értesítették a kinevezésről, a Hivatalos Közlönyben nem jelent meg. Szegeden hunyt el 1927. december 10-én.¹⁸⁹ Temetése december 12-én volt a Belvárosi temetőben.

Rigler Gusztáv (közegészségtan)

1. Gazdag, katolikus körökben befolyásos családban született az Esztergom megyei Dunamocson 1868. november 4-én. A budapesti orvoskaron tanult tovább.¹⁹⁰

2. 1891. február 1-től díjtalan tanársegéd a pesti közegészségtanon. 1891. június 1-től ugyanitt előbb gyakornok, majd 1891. október 1-től kinevezéséig tanársegéd.¹⁹¹ Közben külföldi tanulmányúton járt egy sor országban 1898–1899-ben: Ausztria, Svájc, Olaszország, Belgium, Franciaország,

¹⁸¹ Hivatalos Közlöny 9 (1901) 639–640.

¹⁸² Hivatalos Közlöny 19 (1911) 151.

¹⁸³ Pesti Napló 63 (1912) május 28. 8.

¹⁸⁴ Orvosi Hetilap 56 (1912) június 9. 441.

¹⁸⁵ Sub auspiciis Regis doktori oklevél: Dr. Med. Univ. 1900. 10. 16. II/79.

¹⁸⁶ SZÓGI 2001. 490.

¹⁸⁷ Hivatalos Közlöny 17 (1909) 90.

¹⁸⁸ Hivatalos Közlöny 20 (1912) 474.

¹⁸⁹ Orvosi Hetilap 71 (1927) december 18. 1457.

¹⁹⁰ Avatás 1892. június 30. Dr. M. Univ. 151/1908. szám.

¹⁹¹ Bp. Almanach 1893. 49.

Hollandia, Nagy-Britannia, Olaszország. Pesten habilitált *Az egészségügyi vizsgálatok módszerei, különös tekintettel a tisztí orvosi módszerekre* (1897) c. témában.¹⁹²

3. Kolozsvárra pályázattal került, mint pesti tanársegéd és munkatárs a Rózsashegyi Aladár halálával megürült tanszékre 1899-ben (szeptember 12.).¹⁹³ Kétszeres dékán, illetve prodeán, valamint az egyetem rektora és prorektora. 1919-ben őt is kiutasították, pályafutását Szegeden folytatta 1927-ig.

4. Ekkor furcsa körülmények között került a budapesti közegészségtani tanszékre. A Hivatalos Közlöny 1927. évi 16. számában közöltek szerint ő lett a király által megerősített rektora az 1927/28. tanévre a szegedi Ferenc József Tudományegyetemnek,¹⁹⁴ ami azért is furcsa, mert az ő igazi rektori éve az 1917/18. tanév volt. Mindenesetre a következő számban (szept. 1.) már a pesti kinevezésének adatai olvashatók: 1927. augusztus 15.¹⁹⁵ Eredetileg meghívással került volna az egy éve üres tanszékre, de a minisztérium pályázat kiírására kötelezte a kart, azaz úgy pályázott Budapestre, hogy közben ő lett volna másodszer (!) a Ferenc József Tudományegyetem rektora. 1930. augusztus 20-án hunyt el, halálát másnap jelentették be a VIII. kerületi anyakönyvi hivatalban. Ugyanezt a dátumot adják meg a kiadott gyászjelentések is (családi és hivatalos). A Kerepesi temetőben helyezték örök nyugalomra augusztus 23-án.

liptórózsashegyi Rózsashegyi Aladár (közegészségtan, állati rendészet és állatjárványtan)

1. Polgári családban született Nagykállón 1855. augusztus 4-én. A pesti orvoskaron tanult.¹⁹⁶

2. Tanársegéd a pesti közegészségtani intézetben 1877. október 1-től (amikor még diák volt) kinevezéséig. Külföldi tanulmányúton vett részt Asztrahányban az 1878-79-es pestisjárvány idején, mint az európai orvosbizottság tagja. A járványügy, az iparegészségtan, az ipari megbetegedések orvosi szakértője volt, higiénikus képzettséggel is rendelkezett. Budapesten habilitált 1881-ben, *Ipari és gyári megbetegedések* témában.¹⁹⁷

3. Kolozsvárra pályázat útján került az új tanszékre, mint pesti tanársegéd és munkatárs. Nyilvános rendes tanár 1883. január 6-tól lett.¹⁹⁸ Haláláig

¹⁹² Hivatalos Közlöny 5 (1897) 97.

¹⁹³ Hivatalos Közlöny 7 (1899) 461.

¹⁹⁴ Hivatalos Közlöny 35 (1927) 244.

¹⁹⁵ Hivatalos Közlöny 35 (1927) 268.

¹⁹⁶ Avatás 1878. február 16. Dr. Med. 3010/376. szám, születésmester: 1879. december 10.

¹⁹⁷ Budapesti Közlöny 15 (1881) november 22. 1.

¹⁹⁸ Budapesti Közlöny 17 (1883) január 21. 2.

(40 éves korában halt meg gerincsorvadásban) itt dolgozott. A tizenhárom professzori év alatt dékáni feladatot nem kapott, viszont a közegészségtani tanárképzés programjának kidolgozása és bevezetése elég sok munkát adott számára. Az ő irányításával szervezték meg és működött az Országos Közegészségtani Tanács kolozsvári fiókja. Kolozsváron hunyt el 1896. január 27-én,¹⁹⁹ s a Házsongárdi temetőben helyezték örök nyugalomra január 29-én.

Schulek Vilmos (szemészet)

1. Pesten született 1843. április 21-én. Apja a francia nyelvet tanította a debreceni református gimnáziumban. Orvosi tanulmányait a pesti és a bécsi egyetemen végezte.²⁰⁰

2. 1868–1870 között gyakornok volt a bécsi egyetem szemészetén, majd ugyanitt tanársegéd 1870-71-ben. Közben féléves tanulmányutat tett Berlinben 1869-ben. Utána Utrecht, London, Párizs, Svájc, majd újra Németország következett.

3. A kolozsvári Orvos-Sebészi Tanintézetbe 1871. február 3-i dátummal kapta kinevezését (mint bécsi tanársegéd), innen lett alapító professzora az egyetemnek.²⁰¹

4. Kolozsvárról rektori évében (1873/74) távozott, a pesti orvoskar meghívta őt az ottani szemészetre.²⁰² Kutatási területe az alábbi témákra terjedt ki: új műtéti eljárások kidolgozása, új műszerek alkalmazása az orvosi eljárások során (hályogműszerek, védőszemüveg az ibolyántúli sugárzás ellen). Iskolateremtő hatású szemész. Címzetes udvari tanácsos (1897. március 5.)²⁰³ MTA levelező tagságot kapott 1889. május 3-án, rendes taggá 1902. május 9-én választották meg. Budapesten halt meg 1905. március 15-én. Temetése március 16-án volt a Kerepesi temetőben.

szentmiklósi Szabó Dénes (szülészet és nőgyógyászat)

1. Pesti értelmiségi családban született 1856. február 1-jén. A budapesti orvoskaron tanult 1874–1879 között.²⁰⁴

2. Állami ösztöndíjjal külföldi tanulmányutat tett Bécs, Drezda, Berlin, Edinburgh, London állomáshelyekkel 1880. április 1. – 1881. szeptember 1. között. Gyakornok a pesti I. számú szülészetben 1882. május 1. és

¹⁹⁹ Kolozsvár 10 (1896) január 27. 2.

²⁰⁰ SZÖGI–KISS 2003. 176. Doktori: Bécs, 1868., valamint sebész, szülész, szemész 1871.

²⁰¹ Budapesti Közlöny 6 (1872) október 3. 1805.

²⁰² Budapesti Közlöny 8 (1874) április 21. 719.

²⁰³ Hivatalos Közlöny 5 (1897) 108.

²⁰⁴ Avatás 1879. november 29. Dr. Med. Univ. 10/550. szám.

1884. február 1. között.²⁰⁵ II. számú tanársegéd 1884. szeptember 1-től, s I. tanársegéd 1887. november 1-től. Habilitációja 1888. november 2-án volt.²⁰⁶ A szülészet és nőgyógyászat területén munkálkodott a budapesti orvoskaron. Az Igazságügyi Orvosi Tanács tagja 1890. augusztus 2. – 1892. szeptember 1. között.²⁰⁷

3. Sikeresen pályázott a kolozsvári szülészetre, ahol nyilvános rendes tanári kinevezést kapott 1892. augusztus 18-án.²⁰⁸ Háromszoros dékán, illetve prodeán, az egyetem rektora, prorektora. Megkapta a Címzetes udvari tanácsos címet is.²⁰⁹ Halálának pontos dátuma: Kolozsvár, 1918. január 17., temetése: január 19. (Házsongárd). Gyászjelentés ugyan nem áll rendelkezésünkre, az adatok hitelességét a Kolozsvári Hírlap 1918. januári számaiban szereplő tudósítások adják.

Szilágyi Ete (szemészet)

1. Értelmiségi családban született Nagyváradon 1844. május 30-án. A bécsi egyetemen tanult és doktorált,²¹⁰ orvos-sebész, szülész, szemész képesítéseket szerzett. Az egyik fiútestvére Szilágyi Dezső későbbi igazságügy-miniszter volt.

2. 1867–1869 között Bécsben két évet töltött Stellwag szemészetén. 1869–1873 között Budapesten a Szent Rókus Kórház orvosa volt. 1874-től műtős az I. számú sebészeti kórodában. Habilitációját (1874) Pesten védte meg: *A szemtükrészet; A szem fénytörési rendellenességei és a szemtükrészet alkalmazása* témakörben.²¹¹

3. Kolozsvárra pályázat útján került 1875-ben (július 10.).²¹² Haláláig ellátta professzori feladatait, de vezetői tisztséget nem vállalt. Különc ember hírében állt. Egyszer például állítólag nem engedte be a házába Dezső testvérét, mert hiába ment ki érte a vasútállomásra, fivére Pestről csak egy későbbi vonattal érkezett, s erről nem értesítette őt. A miniszter úr mehetett a szállodába aludni.²¹³ Kolozsváron halt meg 1894. április 16-án, ahol április 18-án, a Házsongárdban temették el.

²⁰⁵ Bp. Almanach 1882. 37.

²⁰⁶ Budapesti Hírlap 8 (1888) november 17. 7.

²⁰⁷ Budapesti Közlöny 24 (1890) augusztus 8. 1.

²⁰⁸ Budapesti Közlöny 26 (1892) október 14. 1.

²⁰⁹ Hivatalos Közlöny (1903) 122.

²¹⁰ SZÖGI–KISS 2003. 194.

²¹¹ Budapesti Közlöny 8 (1874) június 6.

²¹² Budapesti Közlöny 9 (1875) 4732.

²¹³ Szilágyi Dezső életéről lásd: ANTAL 2016. 3–16.

ponori Török Aurél (Thewrewk) (élet- és szövettan; valamint leíró és tájbonctan)

1. Ismert pozsonyi értelmiségi családban született 1842. február 13-án. A Pesti Piarista Gimnáziumban tanult, és itt is érettségizett 1861. július 29-én. Egyetemi tanulmányait a pesti orvostudományi akadémián kezdte, és Bécsben fejezte be.²¹⁴

2. 1867–1869-ben tanársegéd volt a pesti élettani intézetben. Innen került Kolozsvárra, ahol az Orvos-Sebész Tanintézetnél az elméleti orvos-tan (orvosi élettan), valamint az élet- és szövettan tanára lett 1869. június 29-től.²¹⁵ Kinevezése utáni esküjét augusztus 22-én tette le.

3. 1872-től az egyetemen is ezen a tanszéken kezdte professzori pályafutását,²¹⁶ majd belső ügyintézés jegyében átment a tájbonctanra. Volt dékán és prodekan. Többnyire külföldön tartózkodott, éves időtartamú szabadságokat kért és kapott a minisztériumtól az embertan (antropológia) modern eredményeinek tanulmányozására.

4. A budapesti egyetem bölcsészkarán az embertan nyilvános rendes tanára és intézetigazgató volt 1881. szeptember 8-tól.²¹⁷ Kinevezték rektor-nak, s megválasztották az MTA levelező tagjának 1892. május 5-én. Címzetes udvari tanácsosi címét 1908. március 26-án kapta meg.²¹⁸ Később a III. osztályú Vaskorona-rend birtokosa lett. Genfben érte a halál 1912. szeptember 2-án. Budapesten, a Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra szeptember 11-én.

Udránszky László (élettan)

1. Polgári családban született a Trencsén megyei Budatin településen 1862. október 12-én. A pesti orvostudományi akadémián 1878–1883 között tanult.²¹⁹

2. 1883–1886 között gyakornokként kezdett a pesti I. számú belklinikán. 1886 őszétől 1890-ig tanársegéd a strassburgi egyetemen. Ez idő alatt Freiburgban is tartózkodott. Az orvosi kémia tanulmányozására fektetett hangsúlyt 1887–1889 között. Habilitációját a freiburgi egyetemen (Universität Ludwig Albert) szerezte meg, miután az Albert Lajos Tudományegyetem magántanára lett. Külföldön szerzett habilitációját honosítás révén fogadták el Magyarországon.²²⁰ 1891-ben újra Budapesten tanársegéd, az I. számú

²¹⁴ SZÖGI–KISS 2003. 222. Dr. Med. 1867.

²¹⁵ MAIZNER 1890. 61–62.

²¹⁶ Budapesti Közlöny 6 (1872) október 3. 1805.

²¹⁷ Budapesti Közlöny 15 (1881) szeptember 16. 1.

²¹⁸ Hivatalos Közlöny 16 (1908) 114.

²¹⁹ Avatás 1883. december 8. Dr. Univ. 14/825. szám.

²²⁰ SZÖGI 2001. 468.

belklinikán a klinikai labor vezetője. Munkatársként honosították az orvosi vegytanra.²²¹ Így pályázott Kolozsvárra, mint freiburgi–pesti munkatárs és tanársegéd.

3. Kolozsváron először nyilvános rendkívüli tanár lett (1892),²²² de azonnal kezdeményezték a rendes tanári kinevezését (1893. május 30.).²²³ Érkezésével önállósult az élettan, ő maga a kórvegytan előadója (és állandó helyettese) is volt, s innen különítették el a szövettant, melyet Apáthy adott elő. Emellett Kolozsváron kétszeres dékán, illetve prodeán volt. Megválasztották az 1909/10. tanév rektorának, de prorektori feladatait már nem látta el.

4. Elfogadta ugyanis a pesti orvoskar meghívását, s voltaképpen az időközben elhunyt Klug Nándor helyére került (1909. november 27.).²²⁴ Szünidőkben külföldi tanulmányutakon vett részt. 1894-ben Németországba ment a belügyminiszter megbízásából, és a fertőző betegségeket kutató német intézeteket látogatta. De elutazott még Franciaországba, Belgiumba és Svájcba is. Megkapta a Ferenc József-rend Középkeresztje kitüntetését, és megválasztották az MTA levelező tagjának 1909. április 29-én. Pesten hunyt el 1914. március 21-én szívbénulásban. Holttestét Biccsefaluba (Bicsicza, Trencsén vm.) szállították, s a családi sírboltban temették el.

Veress Elemér (élettan)

1. Ismert kolozsvári polgárcsaládban született 1873. január 4-én, apja Erdély híres fényképésze és az egyetem magántanítója volt. A kolozsvári egyetem orvoskarára 1894–1899 között járt.²²⁵

2. Saját nevelésű hallgató, aki az élet- és szövettanon tanársegéd lett az 1899/00. és 1906/07. tanévek között, II. adjunktusi kinevezéséig. Habilitációját is Kolozsváron abszolválta, miután adjunktusi előrelépése következett ugyanott (1906).²²⁶ Udránszky távozása után helyettes tanár (1910. szeptember 1.), majd sikeres pályázatával megkapta nyilvános rendkívüli tanári kinevezését 1911. október 22-én.²²⁷ Hamarosan átvehette nyilvános rendes tanári kinevezését is 1913. február 22-én.²²⁸ Volt egy budapesti intermezzo a pályafutásában. 1919. február 28-án Vass János miniszter elvileg a budapesti

²²¹ Budapesti Közlöny 25 (1891) március 18. 1.

²²² Budapesti Közlöny 26 (1892) március 31. 1.

²²³ Hivatalos Közlöny 1 (1893) június 1. 9.

²²⁴ Hivatalos Közlöny 18 (1910) 7.

²²⁵ Dr. Med. Univ. 1899. 12. 23. I/562.

²²⁶ Hivatalos Közlöny 14 (1906) 533.

²²⁷ Hivatalos Közlöny 19 (1911) 471.

²²⁸ Hivatalos Közlöny 21 (1913) 155.

orvoskarra az élettan nyilvános rendes tanárává nevezte ki,²²⁹ amelyet a március 11-i budapesti kari tanácsülésen a dékán is kihirdetett.²³⁰ Később azonban kinevezését a tanácskormány visszavonta. Majd a Tanácsköztársaság bukása után a budapesti orvoskar is érvénytelennek tekintette az 1918. október 31. utáni tanári kinevezéseket, így Veress Elemért sem tekintette jogszerű professzornak. A székhelyéről elűzött kolozsvári orvoskar 1921. május 19-i IX. rendes ülésén határozta el Veress Elemér visszahívását. A minisztertanács 1921. július 29-i ülésén foglalkozott Veress Elemér pesti professzor ügyével: elfogadta a kolozsvári (szegedi) orvoskar kérését, és támogatta Veress Elemér működését, az 1921 ősztől Szegeden folytatódó kolozsvári egyetemre történő kinevezését.²³¹ Szegeden az élettan nyilvános rendes tanára és intézetigazgató lett 1921. szeptember 10-én.²³² 1940-ben nem ment vissza Kolozsvárra, Szegeden maradt, innen vonult nyugdíjba 1946. július 16-án. Kutatási területe az orvosi kémia (szénhidrátok kimutatása) és az érzetkutatás (hőérzet és látás) volt. Szegeden halt meg 1959. március 31-én. A Belvárosi temetőben helyezték örök nyugalomra április 6-án.

Veress Ferenc (bőr- és bujakórtan)

1. Bukaresti magyar családban született 1877. április 23-án. Egyetemi tanulmányait 1897–1902 között végezte Kolozsváron.²³³

2. Diákként előbb díjtalan gyakornok lett a bőrklinikán 1902-ben, majd gyakornok az év július 1-jétől egy évre. Bőrgyógyászként 1903/04-ben I. tanársegéddé lépett elő.²³⁴ A doktorátus után, 1904 áprilisától külföldi tanulmányútra indult, melynek során számos várost keresett föl: Bécs, Breslau, Berlin, Koppenhága, Greifswald, Hamburg, München, Strassburg, Párizs, London, Anvers, Brüsszel, Genf, Lausanne, Bern, Innsbruck. Másodorvos a Karolina bőrgyógyászatán 1905 májusától, mely beosztását 1905. október 16-án megerősítették.²³⁵ Gyakorlatilag ebben az állásában habilitált Kolozsváron. Az első világháború alatt 44 hónapos katoniorvosi szolgálatot teljesített. Bevonult 1914. szeptember 7-én, s leszerelt 1918 elején. Nagyenyeden zászlóaljorvos, a tábori kórház parancsnoka volt, de harci cselekményekben is részt vett. Kórházát 8–900 fős venereás kórházzá alakította át.

²²⁹ Hivatalos Közlöny 27 (1919) 117.

²³⁰ GYÓRY 1936. 749.

²³¹ MNL OL K 27. fond 1921. július 29. ülés 6. pontja.

²³² Hivatalos Közlöny 29 (1921) 277.

²³³ Dr. Med. Univ. 1903. 4. 2. II/318.

²³⁴ Hivatalos Közlöny 11 (1903) 27.

²³⁵ Hivatalos Közlöny 13 (1905) 406.

3. Leszerelése után a pozsonyi egyetemen a bőr- és bujakórtan tanárává nevezték ki 1918. április 3-án.²³⁶ Folyamatban volt a kolozsvári kinevezése is, ami aztán meg is történt 1919. január 20-án.²³⁷ Az egyetem szegedi kezdésénél megjelent, de már 1921 decemberében visszautazott Kolozsvárra családi ügyeit rendezni. Szegedi állásáról 1922. március 13-án levélben lemondott, amelyet a szegedi orvoskar március 31-i VI. rendes ülésén tudomásul vettek. Házi orvosi praxisa mellett szakfolyóirat-szerkesztéssel (Erdélyi Orvosi Lap, 1923, valamint ennek különlenyomatos cikksorozata) foglalkozott, illetve az újjáalakult Erdélyi Múzeum-Egyesület Orvostudományi Szakosztályának elnöki tisztségét is betöltötte 1922–1936 között.²³⁸ Ezután visszatért Bukarestbe, ott halt meg 1962. május 18-án. Sírja a Házsongárdi temetőben található.

Veszprémi (Veszprémy) Dezső (kórbonctan és kórszövettan)

1. Sajószentendrési orvoscsaládban született 1871. március 1-jén. Egyetemi tanulmányait 1890–1895 között folytatta a kolozsvári egyetemen.²³⁹

2. Pályafutása mindvégig az egyetemhez kötötte annak kolozsvári, majd szegedi időszakában. Közben külföldi tanulmányúton vett részt, hat hónapot Freiburgban, egyet pedig Tübingenben töltött. Habilitációját Kolozsváron védte meg. Adjunktusi kinevezést is ugyanott kapott 1906. november 1-jén.²⁴⁰ Egyetemi professzor belső előléptetéssel lett, címzetes nyilvános rendkívüli beosztással és adjunktusi kinevezéssel 1914. május 31-én.²⁴¹ Esküjét június 30-án tette le. Erdélyi születésű lévén nem kapott kiutasító végzést, azaz Erdélyt (Kolozsvárt) csak az elhelyezési törvény után, 1921. augusztus 18-án hagyta el. Szegeden a szövettan állandó helyettes tanára is lett. Apáthytól vette át a tárgy oktatását, az intézetben együtt oktatták ezt a két diszciplínát. Kutatási területe: daganatok kutatása, kórszövettan, bakteriológia, a központi idegrendszer betegségei. Mint hivatalban levő rektor hunyt el Szegeden 1924. május 14-én. Temetése május 16-án volt a Belvárosi temetőben.

Vidakovits Kamill (sebész)

1. A Krassó-Szörény megyei Újmoldován született 1879. január 18-án. Apja példáját követve eredetileg gyógyszerésznek készült, de végül is sebész

²³⁶ Hivatalos Közlöny 26 (1918) 173.

²³⁷ Hivatalos Közlöny 27 (1919) 66.

²³⁸ PÉTER–PÉTER 2006. 22.

²³⁹ Dr. Med. Univ 1896. június 20. I/398.

²⁴⁰ Hivatalos Közlöny 14 (1906) 533.

²⁴¹ Hivatalos Közlöny 22 (1914) 313.

lett belőle. A budapesti egyetemen gyógyszerészmesteri oklevelet szerzett 1899. június 23-án. Vizsgabeszámításokkal orvosi szigorlatait is letette, s 1903. december 5-én doktori diplomát kapott.²⁴²

2. 1903-ban hajóorvos és katona. 1904. január 1. – március vége között megbízott törvényszéki orvosként szolgált Krassó-Szörény vármegyében, Bozovics községben. Feladata az ólommérgezés megfékezése volt. 1904. április – október 3. között a katonaságnál teljesített szolgálatot. 1904. november 1-től Budapesten a Szent János Kórház segédorvosa lett. 1905. november 15-től a budapesti Szent Erzsébet Kórház alorvosának nevezték ki. Közben 1905 novemberében New Yorkban töltött egy rövid időt. 1906. november 20-tól a Szent János Kórházban újra segédorvosi állást kapott, 1907. május 1-től pedig alorvossá vált ugyanitt. Tisztiorvosi vizsgát 1909. október 14-én tett.

3. Sebészeti műtősként kezdett 1909/10-ben, utána II. tanársegéd volt 1910–1915 között. Ezt I. tanársegédi kinevezése követte az 1915/16–1918/19. tanévekre. Habilitációját Kolozsváron tette le. Helyettes tanár és megbízott klinikaigazgató volt 1915. november 1-től (döntés: nov. 5). Ideillik, hogy Makara Lajos 1915-ben bekövetkezett halála után a tanszékre pályázók közül őt a 2. helyre sorolták, azaz igazából Pólya Jenő budapesti munkatárs és nyilvános rendkívüli tanár számított befutónak, ám Kolozsváron óriási (ezres nagyságrendű!) aláírásgyűjtési kampányt szerveztek Vidakovits kinevezése érdekében. Hevesi Imrének biztosan nem esett jól, hogy az ő pályázatáról alig-alig beszéltek. Az volt a kérdés, hogy a Budapestről ideeröltetett „idegen” Pólya Jenő, avagy a már „kolozsvárinak” számító Vidakovits Kamill kapja-e a tanszéket. A döntés elhúzódott, s az élet megoldotta a kérdést: Pólya Jenőt ugyanis a Tanácsköztársaság alatt kapott professzori kinevezése²⁴³ miatt a pesti orvoskar 1919. augusztus 8-i ülésén az 1912-ben²⁴⁴ elnyert budapesti magántanári és 1915-ben²⁴⁵ elnyert nyilvános rendkívüli tanári címétől megfosztotta.²⁴⁶ Ezt követően Pólya ellen hosszadalmas fegyelmi vizsgálat indult,²⁴⁷ így kolozsvári pályázata esélytelené vált. Vidakovitsot nyilvános rendes tanárrá 1921. szeptember 1-től nevezték ki²⁴⁸ Szegeden. Huszonöt éven át irányította a szegedi sebészetet, s 1945. december 21-én ment nyugdíjba – azaz 1940-ben nem tért vissza

²⁴² Dr. Med. Univ. 23/3679.

²⁴³ GYÓRY 1936. 750.

²⁴⁴ Hivatalos Közlöny 20 (1912) 68.

²⁴⁵ Hivatalos Közlöny 23 (1915) 14.

²⁴⁶ GYÓRY 1936. 751.

²⁴⁷ MANN 1967. 161–166.

²⁴⁸ Hivatalos Közlöny 29 (1921) 257.

Kolozsvárra. A szegedi közélet és társasélet emblematikus alakja volt, bálát nélküle soha nem szerveztek. Szegeden halt meg 1967. augusztus 6-án. Temetéséről csak egy rövid közleményt adtak ki szegedi kollégái.

Összesítve: 1872-ben 11 tanszék működött a kolozsvári orvostudományi egyetem orvostudományi karán (a pesti orvostudományi karán 17). Ugyanez az összevetés 1919-ben: 18 tanszék Kolozsváron, Budapesten 33.

III. Orvostudományi magántanárok

Az orvostudományi magántanárok – kevés kivétellel – az orvostudományi intézetek munkatársai (tanársegéd vagy adjunktusi beosztásban). Adott esetben megkapták a nyilvános rendkívüli tanári címet. Mivel a tanársegédi és adjunktusi kinevezés többször is meghosszabbítható, határozott idejű jogviszony, fontos tudni, hogy a címzetes nyilvános rendkívüli tanár immáron határozatlan idejű munkaviszonyban állt az egyetemmel, amennyiben vele a cím odaítéléséig tényleges munkaviszonyban állt – s az orvostudományi karon többségében ilyen esetekről volt szó. A magántanárok foglalkoztatásának elsődleges szempontja az oktatási profil gazdagítása, azaz az előadások tematikus kiegészítése. A tanársegédi fokozatok, illetve az adjunktusi fokozat bevezetése tette lehetővé, hogy saját nevelésű fiatal szakemberek előnyt élvezzenek a professzori kinevezések folyamataiban a pályázatok elbírálása során, s előbb-utóbb a kar a saját embereit fogadta be a tanári gárdába: Lőte József, Jancsó Miklós, Demeter György, Veszprémi Dezső, Veress Elemér, Veress Ferenc. Lényegében idetartozik a kar bővítésének állandósult igénye, hiszen az új szervezeti egységek vezetői többnyire szintén saját nevelésű szakemberek – Jakabházy Zsigmond, Genersich Gusztáv, Gyergyay Árpád, Höncz Kálmán, Hevesi Imre – voltak. S végül, néhány habilitációs eljárást kifejezetten formális szempontból szerveztek, hiszen míg az alapításnál nem volt szempont a *venia legendi* megléte, addig a saját szervezeti és működési szabályzat immáron szempontként adta meg a tényleges habilitációt: Davida Leó, Buday Kálmán helyettes tanári megbízatásából akkor lett tényleges kinevezés, amikor lezárult a frissen szervezett habilitációs folyamatuk. A magántanári névsor igazolja továbbá a kar és a katonaság jó kapcsolatát – jó katonatorvosi szakemberekre mindig is igény volt.

A táblázat a magántanári jelenlétet hivatott megjeleníteni a kar 1872–1895 közötti I., valamint az 1896–1918 közötti II. korszakában.

Év	Azonosítás	Szakterület
1872	--	--
1873	--	--
1874	1	szemészet 1
1875	1	
1876	1	
1877	1	
1878	2, 3	szülészet 2, belgyógyászat 3
1879	2, 3	
1880	2, 3	
1881	2, 3, 5	szülészet 5
1882	2, 3, 5	
1883	2, 3, 5, 6	gyógyszertan 6
1884	2, 3, 5, 6, 7	szövettan 7
1885	2, 3, 5, 6, 7, 8	sebészet 8
1886	2, 3, 5, 6, 7, 8	
1887	2, 3, 5, 6, 7, 8	
1888	2, 3, 5, 6, 7, 8	
1889	2, 3, 5, 6, 7, 8	
1890	2, 3, 5, 8, 9	fogászat 9
1891	2, 3, 5, 8, 9	
1892	2, 3, 5, 8, 9	
1893	2, 3, 5, 8, 9, 10	gyógyszertan 10
1894	2, 3, 5, 8, 9, 10	
1895	3, 5, 8, 9, 10	
1896	3, 5, 8, 10, 12, 13, 15	gyermekgyógyászat 12, szülészet 13
1897	3, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 15	fogászat 14, 15
1898	3, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 15	
1899	3, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16	gyógyszertan 16,
1900	3, 7, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16	
1901	3, 7, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17	belgyógyászat 17,
1902	3, 7, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17	
1903	3, 7, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17	

Év	Azonosítás	Szakterület
1904	3, 7, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17	
1905	3, 7, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21	sebészet 18, közegészségügy 19, élettan 20, 21
1906	3, 7, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22	általános kórtan 22
1907	3, 7, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22	
1908	3, 7, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23	általános kórtan 23
1909	3, 7, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23	
1910	3, 7, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 26	bőrgyógyászat 26
1911	3, 7, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 26, 27, 28, 29	belgyógyászat 27, sebészet 28, 29
1912	3, 7, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 22, 23, 26, 27, 28, 29, 30, 31,	fül-orr-gégészet 30, törvényszéki orvostan 31
1913	3, 7, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 18, 19, 22, 26, 27, 29, 30, 31	
1914	3, 7, 5, 8, 10, 12, 13, 14, 19, 22, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37	bőrgyógyászat 32, elmekórtan 33, szülészet 34, sebészet 35, leíró bonctan 36, gyógyszeratan 37
1915	3, 5, 12, 13, 14, 19, 22, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38	általános kórtan 38,
1916	3, 5, 12, 13, 14, 19, 22, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39	gyógyszeratan 39
1917	5, 13, 14, 19, 22, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41	sebészet 40, elmekórtan 41
1918	5, 13, 14, 19, 22, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42	szemészet 42
Immáron Szegeden: 1922/23		kórbonctan 42

1. **Feuer Nathaniel** *szemészeti műtéttan*²⁴⁹ (Sobotist/Ószombat, izraelita, 1844. augusztus 28. – Budapest, 1902. november 25.)²⁵⁰
2. **Goth Manó** *szülészeti műtéttan*²⁵¹ (Újpest, izraelita, 1848. november 28. – Kolozsvár, 1895. július 29.)
3. **Büchler Ignác** *kopogatás (sic!) és hallgatódzás tana, tekintettel a mellkasi szervek bántalmaira*²⁵² (Szarvas, izraelita, 1846. – Kolozsvár, 1917. december 31.)²⁵³
4. **Dauida Leó** *idegbonctan*²⁵⁴ (Srogow – Dolny, 1852. március 8. – Budapest, 1929. november 24.)
5. **szepeslőcsei Engel Gábor** *szülés erőművi akadályai*²⁵⁵ (Marosvásárhely, evangélikus, 1852. augusztus 9. – Kolozsvár, 1935. július 10.)
6. **id. Hintz György József** *gyógyszerészeti műttan*²⁵⁶ (Kolozsvár, evangélikus, 1840. szeptember 4. – Kolozsvár, 1890. február 20.)

²⁴⁹ A bécsi egyetemen tanult 1866-tól. SZÓGI-KISS 2003. 241. Orvos-sebész dr., szemészmester. Bécsi szemész gyakornok 1870. augusztus 1. – 1872. április 30. között. Ezután került Kolozsvárra, Schulek Vilmos mellett lett tanársegéd az Orvos-Sebészi Tanintézetben, majd az egyetemen. MAIZNER 1890. 49. Egyetemi tanársegéd szemészetből: 1872–1875; kolozsvári magántanári időszaka: 1874–1878 között. Budapesti Közlöny 8 (1874) április 18. 703.; Schulek távozása után joggal számíthatott professzori kinevezésére, de pályázatát a második helyre rangsorolták. Ekkor külföldi ösztöndíjat kapott, s nem tért vissza Kolozsvárra. Igazából háromszoros magántanár, hiszen Bécsben is megszerezte a *venia legendi* 1877 végén. Katonai szolgálatba állt, közel 19 évig szolgált szakorvosként, törzsorvosként. Így habilitált a budapesti egyetemen 1891. március 18-án. Budapesti Közlöny 25 (1891) március 18. 1. Királyi közegészségügyi felügyelő ugyanakkor, majd címzetes nyilvános rendkívüli tanár lett 1895. június 10-én. Budapesti Közlöny 29 (1895) június 29. 1. Leszerelése után a budapesti Szent István Kórház (1896) főorvosaként dolgozott haláláig.

²⁵⁰ Semmelweis Orvostörténeti Levéltár Adattár 141. doboz.

²⁵¹ 1878. november 1 óta. Budapesti Közlöny 12 (1878) november 1. 8029. Budapesti orvosként pályázott a kolozsvári szülészetre, ahol tanársegéd: 1872–1877 között, magántanár: 1878–1893 között; címzetes rendkívüli tanár: 1893. január 31-től. Hivatalos Közlöny 1 (1893) március 1. 6.

²⁵² Budapesti Közlöny 12 (1878) november 1. 8029. Tanársegéd belgyógyászatból 1872–1878 között; magántanár 1878–1917 között.

²⁵³ Nem volt igazán rendben ő és a kar viszonya. A halálozásánál a kar pl. csak utólag tudta részvétét kinyilvánítani, hivatalos gyászjelentést ugyanis nem kaptak. Az özvegy azért kegydíjat kért. RNLMM 576. fond 1241. állag; 1917/18. tanév V. rendes kari ülés 1918. január 25. Amennyiben Purjesz kinevezése, azaz az ő háttérbe szorítása lenne az igazi ok, meg kell jegyezni, hogy az 1880-as pályázati értékelésben még csak nem is a 2., hanem a 3. helyre jelölték őt. MNL OL K 500. fond 447. csomó 42664/18.

²⁵⁴ Budapesti Közlöny 16 (1882) március 24. 1.; Kinevezéséig helyettes tanár volt, utána nyilvános rendes tanár. Ezért magántanárként nem tanított.

²⁵⁵ 1881-ben habilitált. Budapesti Közlöny 15 (1881) december 20. 3. Tanársegéd szülészettől 1880–1887 között; magántanár 1881–1919 között. A Karolina Kórház igazgatója: 1890. Címzetes rendkívüli tanár: Budapesti Közlöny 27 (1893) február 21. 1. 1919-ben Kolozsváron maradt.

²⁵⁶ Budapesti Közlöny 18 (1884) január 13. 1. Magántanár 1883–1890 között.

7. **bikfalvi Bikfalvy Károly** *szővettan*²⁵⁷ (Hátszeg, református, 1856. november 15. – Marosújvár, 1904. május. 9.)
8. **Benel János** *sebkezelés és kötszereléstan*²⁵⁸ (Kolozsvár, római katolikus, 1856. december 18. – Kolozsvár, 1915. október 12.)
9. **pávai Vajna Vilmos** *fogászat*²⁵⁹ (Dés, református, 1854. december 31. – Budapest 1932. április. 20.)²⁶⁰
10. **Issekutz Hugó** (marosvásárhelyi előnév 1876-tól) (erzsébetvárosi előnév 1914-től) *gyógyszerészeti műtan elmélete és vénykészítési gyakorlatok*²⁶¹ (Székelyudvarhely, római katolikus, 1855. június 19. – Kolozsvár 1915. július 23.)
11. **Buday Kálmán** *kórbonctan és kórszövettan*²⁶² (Pécs, 1863. október 13. – Budapest, 1937. november 17.)
12. **Genersich Gusztáv** *gyermekgyógyászat*²⁶³ (Lőcse, 1865. augusztus 7. – Kolozsvár, 1921. július. 7.)
13. **Ákontz Károly** *szülészeti és nőgyógyászati propedeutika*²⁶⁴ (Kolozsvár, 1861. november 11. – Kolozsvár, 1925. január 30.)²⁶⁵
14. **Höncz Kálmán** *száj- és fogbetegségek tana*²⁶⁶ (Mateóc, 1865. június 8. – Budapest, 1951)

²⁵⁷ Budapesti Közlöny 18 (1884) július 6. 1. Magántanár 1884–1890 között. Mint vajdahunyadi városi orvost kinevezték Marosújvárra bányaműorvossá 1890. február 6-án, s bánya-főorvosként hunyt el.

²⁵⁸ 1885. 2. 8. óta. Budapesti Közlöny 19 (1885) február 8. 1. Tanársegéd 1880–1884 között, magántanár 1885–1915 között.

²⁵⁹ Budapesti Közlöny 24 (1890) január 30. 1. Tanársegéd 1878 és 1880 között; magántanár 1890 és 1896 között.

²⁶⁰ A kar először vele tervezte a fogászat oktatási-gyógyítási feladatainak megoldását, ezért befogadták habilitációját, és annak sikeres lezárultával állami pénzt jártak ki számára a magánrendelőjének felszerelésére. Ám elszámolási gondok adódtak, s kénytelen volt lemondani magántanárságáról. RNLMMML 576. fond 503. állag 1889/90. tanév III. rendes kari tanácsülés (1889. november 26.) jegyzőkönyv 53. pont.

²⁶¹ Budapesti Közlöny 27 (1893) január 24. 1., Hivatalos Közlöny 1 (1893) február 1. 5. Egyetemi gyógyszerész: 1902. november 21-től. Hivatalos Közlöny 10 (1902) 532. Magántanár 1893–1915 között.

²⁶² Hivatalos Közlöny 4 (1896) 52. Magántanárként nem tanított.

²⁶³ Hivatalos Közlöny 4 (1896) 220. Magántanár 1896–1911 között. Címzetes nyilvános rendkívüli tanár 1911-től. Hivatalos Közlöny (1911) 470.

²⁶⁴ 1896. 7. 31 óta. Hivatalos Közlöny 4 (1896) 319. Címzetes nyilvános rendkívüli tanár 1920-tól. Hivatalos Közlöny (1920) 71. Tanársegéd szülészetből 1887–1896 között, magántanár 1896–1919 között.

²⁶⁵ Megbízása a Szüléset vezetésére. RNLMMML 576. fond 1243. és 1273. állagok.

²⁶⁶ Hivatalos Közlöny 4 (1896) 411. Címzetes rendkívüli tanár 1917-től. Hivatalos Közlöny 25 (1917) 247. Tanársegéd 1890–1895 között, magántanár 1897–1919 között.

15. **Rudas Gerő** *a fogak szövet- és kórtana*²⁶⁷ (Nagytany, [Komárom] 1856. szeptember 9. – Kolozsvár, 1912. január 28.)
16. **Jakabházy Zsigmond** *kísérletes gyógyszerhatástan és gyógyszerismereti szövevény*²⁶⁸ (Kiskede, 1867. május 26. – Budapest, 1945. július 4.)
17. **Jancsó Miklós** *klínikai propaedeutica*²⁶⁹
18. **Hevesi Imre** *orthopédiai sebészet*²⁷⁰
- Veszprémi Dezső** *kórbonctani szövevény*²⁷¹
19. **Filep Gyula** *közegészségtani vizsgálati módszerek*²⁷² (Pánczélcsch, 1871 – Kolozsvár, 1937. július 12.)
20. **Veress Elemér** *élettan*²⁷³
21. **Reinbold Béla** *orvosi kémia*²⁷⁴
22. **Konrádi Dániel** *általános kór- és gyógytan*²⁷⁵ (Várkudu, 1871. január 24. – Kolozsvár, 1940. szeptember 3.)
23. **nagykállovai és benczenci Gámán Béla** *felső légutak kór- és gyógytana*²⁷⁶ (Kolozsvár, 1866. augusztus 12. – Budapest, 1943. október 9.)
24. **Goth Lajos** *női genitale fertőzőes betegségeinek kór- és gyógytana*²⁷⁷ (Kolozsvár, 1878. augusztus 10. – Kolozsvár 1910. augusztus 22.)

²⁶⁷ Hivatalos Közlöny 4 (1896) 411. Magántanári témakör kiterjesztése A fog szövet- és kórtanának egészére 1906. 1. 8. Hivatalos Közlöny 14 (1906) 63. Tanársegéd 1887–1891 között, magántanár 1896–1912 között.

²⁶⁸ Hivatalos Közlöny 7 (1899) 296. Magántanár 1899–1913 között.

²⁶⁹ Hivatalos Közlöny 9 (1901) 141. Magántanár 1901–1911 között.

²⁷⁰ Hivatalos Közlöny 12 (1904) 508. Címzetes rendkívüli tanár 1912-től. Hivatalos Közlöny 20 (1912) 205. Magántanár 1905–1914 között.

²⁷¹ Hivatalos Közlöny 12 (1904) 508. Címzetes rendkívüli tanár 1912-től. Hivatalos Közlöny 20 (1912) 80. Magántanár 1905–1914 között.

²⁷² Hivatalos Közlöny 13 (1905) 194. Sub Auspiciis Regis doktoravatására az egyetem millenniumi közgyűlésén, 1896. március 1-jén került sor. Kolozsvár 10 (1896) március 2. 1. Tanársegéd közegészségtanból 1899–1905 között, magántanár 1905–1919 között. Kórházigazgató főorvos, megyei tisztii főorvos.

²⁷³ Hivatalos Közlöny 13 (1905) 194. Magántanár 1905–1911 között. 1911-től címzetes rendkívüli tanár. Hivatalos Közlöny 19 (1911) 471.

²⁷⁴ Hivatalos Közlöny 14 (1906) 543–544. Magántanár 1906–1911 között. Címzetes rendkívüli tanár 1911-től. Hivatalos Közlöny 19 (1911) 471.

²⁷⁵ Hivatalos Közlöny 14 (1906) 544. Tanársegéd 1898–1912 között, adjunktus 1912–1919 között, magántanár 1906 és 1919 között. A kolozsvári mentőállomás vezetője. 1919-ben Kolozsváron maradt.

²⁷⁶ Hivatalos Közlöny 15 (1907) 88. Magántanár 1908–1913 között. Magyar királyi egészségügyi főtanácsos.

²⁷⁷ Hivatalos Közlöny 18 (1910) 210. Tanársegéd 1904–1910 között. Magántanári órákat nem hirdethetett.

25. **Kanitz Henrik** *bőrbetegségek gyógytana, különös tekintettel a fénytheraphiára*²⁷⁸ (Budapest, 1879. augusztus 7. – Kolozsár, 1910. augusztus 28.)
26. **Veress Ferenc** *bőrbetegségek kór- és gyógytana*²⁷⁹
27. **Elfer Aladár** *belgyógyászati diagnosztika*²⁸⁰ (Szarvas, 1877. augusztus 24. – Kolozsvár, 1944. április 8.)
28. **csolti Anka Aurél** *hadi sebészet*²⁸¹ (Szamosújvár, 1866. március 15. – Kolozsvár, 1912. december 20.)
29. **Steiner Pál** *húgyszervek és a férfi ivarszervek sebészete*²⁸² (Pápa, 1879. február 5. – Kolozsvár, 1959. szeptember 12.)
30. **kissolyosi Gyergyay Árpád** *fül, orr-géggyógyászat*²⁸³ (Kolozsvár, 1881. április 27. – Kolozsvár, 1952. április 1.)²⁸⁴
31. **Demeter György** *törvényszéki orvosi vizsgáló módszerek*²⁸⁵
32. **Géber János** *bőr és bujakórtani diagnosztika*²⁸⁶ (Zalaegerszeg, 1890. szeptember 16. – ?)

²⁷⁸ Hivatalos Közlöny 18 (1910). 135. Tanársegéd bőrgyógyászaton 1905–1910 között. Magántanári órákat nem hirdethetett

²⁷⁹ Hivatalos Közlöny 18 (1910) 199. Magántanár 1910–1914 között, utána háborús katonai szolgálatra vonult be.

²⁸⁰ Hivatalos Közlöny 19 (1911) 26. Címzetes rendkívüli tanár 1916-tól. Hivatalos Közlöny (1916) 319. Tanársegéd belgyógyászaton 1903–1912 között, adjunktus 1912–1919 között, magántanár 1911–1919 között. 1919-ben Kolozsváron maradt, a továbbiakban magánpraxist folytatott.

²⁸¹ Hivatalos Közlöny 19 (1911) 298. Magántanár 1911–1913 között. Császári és királyi törzssorvos.

²⁸² Hivatalos Közlöny 19 (1911) 310–311. Tanársegéd sebészetben 1908–1914 között, fizetéstelen tanársegéd 1914–1919 között, magántanár 1911–1919 között, címzetes rendkívüli tanár 1919-ben. Hivatalos Közlöny 27 (1919) 371. 1919-ben Kolozsváron maradt, a Zsidó Kórház főorvosa lett.

²⁸³ Hivatalos Közlöny 20 (1912) 331. Tanársegéd 1905–1914 között, adjunktus 1914–1919 között, magántanár (1912–1919), címzetes rendkívüli tanár 1916-tól. Hivatalos Közlöny 24 (1916) 377. Egyetemi tanár az egyetem második kolozsvári időszakában 1940–1944 között. Hivatalos Közlöny 48 (1940) 410.

²⁸⁴ MNL. K. 500. fond 445. csomó (Pályafutásának részletei); K. 636. fond 123. doboz, 5467/922. (Tanszékszervezése Szegedre)

²⁸⁵ Hivatalos Közlöny 20 (1912) 547. Magántanár 1912–1919 között.

²⁸⁶ Hivatalos Közlöny 22 (1914) 32. Címzetes rendkívüli tanár 1922-től. Hivatalos Közlöny 30 (1922) 195. Tanársegéd 1910–1914 között, adjunktus 1914–1919 között, magántanár (1914–1919). 1920-ban Budapestre költözött, az egyetem szegedi–kolozsvári időszakában szerepel a neve budapesti lakcímmel az orvoskari magántanárok között, ám a második kolozsvári időszokban nem hirdetett órákat.

33. Szabó József *idegbetegségek kór- és gyógytana*²⁸⁷ (Kolozsvár, 1882. március 10. – Szeged, 1929. július 5.)
34. Vértés Oszkár *nőgyógyászati műtéttan*²⁸⁸ (Budapest, 1876. november 23. – Kolozsvár, 1933. szeptember 27.)
35. Vidakovits Kamill *sebészeti műtéttan*²⁸⁹
36. Davida Jenő *testüregék topographiája*²⁹⁰ (Budapest, 1884. október 30. – Davos, Svájc, 1929. március 26.)
37. Issekutz Béla *kísérletes gyógyszerhatástan, és az újabb gyógyszerekből gyógyszer-tan*²⁹¹
38. Purjesz Béla *szív és vérkeringési szervek kór és gyógytana*²⁹² (Mindszent, 1884. október 14. – Szeged, 1959. szeptember 14.)
39. Ferencz Áron *gyógyszerészet*²⁹³ (Nagyajta, 1880. október 15. – Budapest, 1954. április 22.)²⁹⁴
40. Hanasiewicz Oszkár *hadi sebészet*²⁹⁵ (Késmárk, 1875. január 25. – ?)
41. Benedek László *ideggyógyászat*²⁹⁶ (Belényes, 1887. szeptember 5. – Kitzbühel, Ausztria, 1945. szeptember 6.)

²⁸⁷ Hivatalos Közlöny 22 (1914) 43. Tanársegéd elmeoktató 1909–1915 között, adjunktus 1915–1919 között, magántanár 1914–1919 között. 1922–1929 között a szegedi egyetem professzora. Hivatalos Közlöny 30 (1922) 352–353.

²⁸⁸ Hivatalos Közlöny 22 (1914) 151. Tanársegéd 1907–1914 között, magántanár 1914–1919 között. Szanatóriumi főorvos Marosvásárhelyen.

²⁸⁹ Hivatalos Közlöny 22 (1914) 8151. Címzetes nyilvános rendkívüli tanár 1920-tól. Hivatalos Közlöny 29 (1921) 27. Magántanár 1914–1921 között.

²⁹⁰ Hivatalos Közlöny 22 (1914) 446. Tanársegéd leíró és tájbonctanból 1908–1916 között, adjunktus 1916–1919 között, magántanár (1914–1919); egyetemi tanár Szegeden 1921–1929 között. Hivatalos Közlöny 29 (1921) 313.

²⁹¹ Hivatalos Közlöny 22 (1914) 356. Magántanár 1914–1919 között. Nyilvános rendkívüli tanár 1919-től. Hivatalos Közlöny 27 (1919) 90. Nyilvános rendes tanár Szegeden (1921–1937). Hivatalos Közlöny 29 (1921) 263.

²⁹² Hivatalos Közlöny 23 (1915) 203. Tanársegéd 1912–1915 között, magántanár 1915–1919 között, címzetes rendkívüli tanár Szegeden 1926–1931 között. Hivatalos Közlöny 34 (1926) 326. Nyilvános rendes egyetemi tanár 1931–1950 között. Hivatalos Közlöny 39 (1931) 158.

²⁹³ Hivatalos Közlöny 24 (1916) 235. Tanársegéd egyetemi gyógyszer-tárban 1903–1912 között, vegyész 1912–1915 között, majd megbízott vezető 1915–1917 között, egyetemi gyógyszerész 1917–1919 között, magántanár 1916–1919 között. 1919-ben Kolozsváron maradt, majd 1941-től, az egyetem második magyar időszakában ismét az egyetemi gyógyszer-tár vezetője volt. Hivatalos Közlöny 49 (1941) 60.

²⁹⁴ MNL OL K 500. fond 64. doboz, 52688/1917.

²⁹⁵ Hivatalos Közlöny 25 (1917) 248. Magántanár 1917–1919 között. Az egyetem szegedi időszakában 1935-ig szerepel a neve az orvoskari magántanárok között budapesti lakcímmel, de a tanrendek tanúsága szerint órákat nem hirdetett.

²⁹⁶ Hivatalos Közlöny 25 (1917) 223. Tanársegéd 1913–1919 között, magántanár 1917–1919 között. 1921–1936 között a debreceni, 1936–1944 között a budapesti egyetemen volt nyilvános rendes tanár. Hivatalos Közlöny 29 (1921) 291., 44 (1936) 291.

42. **Ditrói Gábor** *Szemészeti diagnosztika*²⁹⁷ (Kolozsvár, 1884. október 3. – Szeged, 1950. május 7.)
43. **Zacher Pál** *Kórszövettan*²⁹⁸ (Budapest, 1883. március 15. – Győr, 1942. február 17.)

IV. Oklevelek

Aláírási joggal a professzorok és a magántanárok rendelkeztek (magántanító nem volt az orvoskaron), azaz a kar által kiállított okleveleket az ő munkájuk hitelesíti.

1. Orvosképzés oklevelei és szigorlatai a régi rendszerben (1901-ig)

Doctor Mediciae (Dr. Med.): Két szigorlat után kiállított orvostudományi oklevél.

- I. szigorlat: állattan, növénytan, ásványtan, élettan, általános kórtan, közegészségtan, törvényszéki orvostan; II. szigorlat: a többi oktatott tárgy.

Doctor Chirurgiae (Dr. Chir.): Két szigorlat után kiállított sebészdoktori oklevél.

- I. szigorlat: a.) elméleti sebészet; b.) kórodai előkészítő sebészet;
II. szigorlat: a.) gyakorlati sebészet; b.) szemészet; c.) kórodai előkészítő sebészet; d.) leíró és tájbonctan. Mesteroklevél: sebészet, szülészet, szemészet, fogászat.

Doctor Medicinae Universae (Dr. Med. Univ.) az alábbi szigorlatoztatás alapján: öt elemből álló vizsgarendszer, 1874-től bevezetve (egyetemes orvostudományi oklevél).²⁹⁹

1. Elővizsga tárgyai: állattan, növénytan, ásványtan. Két félév lehallgatása után.
2. Előszigorlat tárgyai: fizika (természettan), kémia (vegytan), élettan, leíró bonctan. Négy félév lehallgatása után.
3. Első orvosi szigorlat tárgyai: bonctan, élettan, gyógyszer-tan, kórbonctan. A sikeres szigorlat az Absolutorium megszerzésének egyik előfeltétele.

²⁹⁷ Hivatalos Közlöny 26 (1918) 223. Magántanári címét 1920-ban kiterjesztették a budapesti egyetemre. Hivatalos Közlöny 29 (1921) 8. Tanársegéd a szemészetben 1913–1919 között, magántanár 1918–1920 között. Nyilvános rendes egyetemi tanár a szegedi egyetemen 1925–1950 között. Hivatalos Közlöny 33 (1925) 324.

²⁹⁸ Hivatalos Közlöny 30 (1922) 278. Tanársegéd 1907–1919 között. Győri kórházi főorvos.

²⁹⁹ SZABÓ 1896. 323–325.

4. Második orvosi szigorlat tárgyai: belgyógyászat (írásbeli), sebészet, sebészeti műtétan, szemészet, szemészeti műtétan, szülészeti, szülészeti műtétan. Letételének előfeltétele az Absolutorium.
 5. Harmadik orvosi szigorlat tárgyai: belgyógyászat, közegészségtan (lehetett államorvostanból is vizsgázni), törvényszéki orvostan.
Summa: Dr. Med. Univ.
2. Orvosképzés oklevelei és szigorlatai az új rendszerben (1901-től)
 - I. szigorlat: kémia, fizika, élettan, bonctan, illetve anatómia. Voltaképpen a korábbi rendszer előszigorlatának tárgyai.
 - II. szigorlat: kórbonctan, gyógyszerstan, általános kórtan, törvényszéki orvostan, közegészségtan.
 - III. szigorlat: belgyógyászat, klinikai sebészet, műtéti sebészet, klinikai szemészet, műtéti szemészet, klinikai szülészeti, műtéti szülészeti; valamint kötelezően választhatóan: elmekórtan, gyermekgyógyászat, bőr- és bujakórtan (ti. *egy* választása kötelező volt).

V. Képzések és tanfolyamok a karon

A kar hallgatóinak döntő többsége orvosnak készült, így a tanárok oktatási tevékenységének súlypontja is erre esett. Ugyanakkor egyéb képzések is működtek a karon.

1. Műtőnövendéki tanfolyam: indult 1872-től a sebészeti tanszékkel kapcsolatban. 1872–1895 között 84 műtőnövendék és 18 katonarvos nyert műtő-oklevelet.³⁰⁰
2. Középiszkolai közegészségtan tanári és iskolaorvosi tanfolyam: 1885–1892 között folytatódott. Indulása az 1885. augusztus 20-án megjelent 20.018. számú rendelet³⁰¹ következtében Budapesten és Kolozsváron egyidejűleg történt. Egy-egy tanfolyam maximális létszámát mindkét egyetemen 30 főben határozták meg. ³⁰²1894-től csak kétevente indult. 1885–1895 között 50 orvos szerezte meg Kolozsváron ezt a képesítést.
3. Gyógyszerész-képzés: 1872-től zajlott az orvoskar és a természettudományi kar együttműködésében. A képzés részletei külön fejezetben kerülnek bemutatásra.
4. Bábatanfolyam: 1872-től a szülészeti tanszék keretében folyt a tavaszi félévben 5 havi időtartammal. 1872–1895 között 933 bába nyert oklevelet

³⁰⁰ SZABÓ 1896. 327.

³⁰¹ Magyarországi Rendeletek Tára 19 (1885) 109–112.

³⁰² VKM *rendeletek* 250.

Kolozsváron. 1872–1891 között évente 24 fő, 1891–1895 között évente 18, 1896-tól évente 20 fő kapott ösztöndíjat.³⁰³ A bábaképzés érdekében a Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika 1899-re elkészült³⁰⁴ új épülete alagsorában bábainternátust alakítottak ki 34 növendék számára.³⁰⁵

VI. Záró gondolatok

Az orvoskar története összefügg az egyetemi építkezések történetével. Az igazi sikertörténet az új, az orvosképzés és betegellátás feladatainak leginkább megfelelő épületekben és funkcionálisan tervezett körülmények között kezdődött, s ez a sikertörténet ért véget 1919-ben. Ebben a nagy, átfogó munkában komoly szerep jutott az orvoskar legendás tanárainak (például Brandt József, Maizner János, Davida Leó, Purjesz Zsigmond, Lőte József), akiknek szakmai elképzelése beleépült a falakba. Egyszer talán Kolozsvár városa is megtalálja azt a módot, mellyel méltóképpen megemlékezhet ezekről az emberekről is.

³⁰³ SZABÓ 1896. 330.

³⁰⁴ GAAL 2012. 74.

³⁰⁵ SZABÓ 1903. 334.

Orvosi Kar tanszékei

Általános Kór- és Gyógyszerismeret Tsz. (1872–1890)	Általános Kór- és Gyógytani Tsz. (1891–1919) Gyógyszer-tani Tsz. (1891–1919)
Élet- és Kórvegytani Tsz. (1872–1919)	
Élet- és Szövet-tani Tsz. (1872–1919)	
Kórbonctani Tsz. (1872–1919)	
Leíró és Tájébonctani Tsz. (1872–1919)	Szövet és Fejlődéstani Tsz. (1893–1919)
Állatorvostani és Orvosi Rendészeti Tsz. (1872–1882)	Törvényszéki Orvostani Tsz. (1883–1919)
ÁÁTsz. (1872–1880)	Közegészség-tani, Orvosi Rendészeti és Állatjártvány-tani Tsz. (1883–1919)
	Belgyógyászati Tsz. (1872–1919)
	Sebészeti Tsz. (1872–1919)
	Szemészeti Tsz. (1872–1919)
	Szülészeti Tsz. (1872–1919)
	Bőr- és Bujakórtani Tsz. (1872–1919)
	Elmekórtani Tsz. (1889–1919)
	Egyetemi Gyógyszer-tár (1902–1919) OS Tsz. (1910–1919)
	Gygy Tsz.

ÁÁ Tsz. = Állatgyógytani és Állatrendészeti Tanszék (1872–1880)

OS Tsz. = Orthopéd Sebészeti Tanszék (1910–1919)

Gygy. Tsz. = Gyermekgyógyászati Tanszék (1917–1919)